

LUPAPÄÄTÖS
Nro 25/2016/2
Dnro PSAVI/80/04.09/2012
Annettu julkipanon jälkeen
29.4.2016

ASIA

Ruukin voimalaitoksen rakentaminen Siikajokeen, Siikajoki

LUVAN HAKIJA

Koskienergia Oy
Kotakennäntie 31
44100 Äänekoski

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO	4
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	4
HAKEMUKSEN MUUTOS JA TÄYDENNYS	4
HAKEMUKSEN SISÄLTÖ	4
Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus	4
Aikaisemmat luvat ja päätökset	4
Vesistötiedot	5
Vedenkorkeudet	5
Virtaamat ja vedenlaatu	5
Kalasto ja kalastus	6
Tiet ja sillat	8
Kaavoitus	8
Suojelukohteet	9
Suoritettavat toimenpiteet	9
Perkausmassojen läjitys ja laatu	10
Rakenteiden tekninen kuvaus	10
Voimalaitoksen käyttö	10
Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset	11
Hanketta varten tarvittavat alueet	11
Vesivoima	11
Rakennustöiden vaikutukset	11
Voimalaitoksen käytönaikaiset vaikutukset	11
Vedenkorkeudet ja virtaamat	11
Ranta-alueet, rakennukset, rakenteet, laitteet ja sillat	12
Vesiliikenne	12
Kalastus ja kalasto	12
Vedenlaatu	13
Kaavoitus	13
Maisema ja virkistyskäyttö	13
Patoturvallisuus	14
Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelma	14
Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi	14
Hankkeen hyödyt	15
Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset	15
Tarkkailu	15
Oikeudelliset edellytykset	15
HAKEMUKSEN KÄSITTELY	16
Hakemuksesta tiedottaminen	16
Lausunnot	16
Muistutukset	25
Hakijan selitys	31
HAKEMUKSEN UUDELLEEN KUULUTTAMINEN	36
Muistutus	36
Mielipide	37
Hakijan selitys	37
HAKEMUKSEN TÄYDENNYS JA SIITÄ KUULEMINEN	38
Täydennys	38
Hakijan selitys	39
MERKINNÄT	39
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU	40
Käsittelyratkaisu	40
Luparatkaisu	40
Vesivoiman käyttöoikeutta koskeva ratkaisu	40
Lunastusratkaisu	40
Lupamääräykset	40
Rakenteet	40

Voimalaitoksen käyttö	41
Töiden suorittaminen	42
Kunnossapito	42
Käyttöoikeus- ja lunastuskorvaukset Revonlahden osakaskunnalle	42
Tarkkailu ja lupamääräyksen tarkistaminen	42
Töiden aloittaminen ja toteuttaminen	43
Ilmoitukset	43
OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN EDUNMENETYKSEN VARALTA	43
PERUSTELUT	44
Käsittelyratkaisun perustelut	44
Luparatkaisun perustelut	44
Vesistötoimikunnan 6.9.1943 Ruukinkosken voimalaitoksen rakentamiseen myöntämän luvan voimassaolo	46
Vesivoiman käyttöoikeutta koskevan ratkaisun perustelut	46
Lunastamista koskevan ratkaisun perustelut	49
Lupamääräysten perustelut	49
LAUSUNTOIHIN, MUISTUTUKSIIN JA MIELIPITEESEEN VASTAAMINEN	51
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	53
Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus	53
PÄÄTÖKSEN MERKITSEMINEN KIINTEISTÖTIEDOTJÄRJESTELMÄÄN	53
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	53
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN	53
Oikeusohje	53
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN	54
MUUTOKSENHAKU	55

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO

Koskienergia Oy on 30.10.2012 aluehallintovirastoon toimittamassaan ja myöhemmin muuttamassaan ja täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa Ruukin voimalaitoksen rakentamiseen Siikajokeen Siikajoen kunnassa hakemukseen liitetystä suunnitelmasta ilmenevällä tavalla.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain (587/2011) 3 luvun 3 § 6) kohta ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

HAKEMUKSEN MUUTOS JA TÄYDENNYS

Hakija on 20.12.2013 toimittanut aluehallintovirastoon hakemuksen muutoksen. Ruukinkosken alaosalle suunniteltu pohjapato ja kalatie voimalaitoksen yhteydessä olevan säännöstelypadon ohitse on poistettu suunnitelmasta.

Hakemusta on samassa yhteydessä täydennetty muun muassa kalatalous selvityksellä ja Ruukin voimalaitoksen ylä- ja alakanavan ruopattavien massojen pilaantuneisuustutkimuksella.

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Vuonna 1941 käyttöön otettu vanha ja huonokuntoinen voimalaitos puretaan ja korvataan uudella säännöstelypadon yhteyteen rakennettavalla voimalaitoksella.

Nykyisen voimalaitoksen putouk korkeus on noin 3,5 m (NN + 44,58–41,10 m), rakennusvirtaama 5,5 m³/s, teho 150 kW ja vuosienergia noin 700 MWh. Uuden voimalaitoksen rakennusvirtaama on noin 40 m³/s ja sen teho on noin 1,1 MW. Laitoksen vuosienergia on noin 6 100 MWh. Voimalaitoksen padotuskorkeus ja putouk korkeus eivät muutu. Hanke sisältää myös voimalaitoksen ylä- ja alakanavan perkaukset ja säännöstelypadon rakenteiden kunnostuksen. Säännöstelypadon aukkomittoja ja kynnyskorkeuksia ei muuteta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen nykyisin omistamaan Ruukinkosken pohjapatoon tai sen yhteydessä olevaan kalatiehen ei tehdä muutoksia.

Hankkeen kustannusarvio on noin 5,5 milj. € (31.10.2012).

Aikaisemmat luvat ja päätökset

Vesistötoimikunta on 23.1.1935 antanut päätöksen Ruukinkosken pohjapadon rakentamisesta.

Vesistötoimikunta on 6.9.1943 antanut luvan Ruukinkosken voimalaitoksen rakentamiseen. Voimalaitosluvan mukaisesti vedenkorkeus pohjapadon yläpuolella saadaan nostaa korkeuteen NN + 44,58 m. Padotuskorkeuden ylittyessä padon tulva-aukot on avattava.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 28.11.2011 antanut osallistumistarjousmenettelyä koskevan päätöksen Nro 74/11/2. Päätöksen mukaan

hakijan oli toimitettava Ruukin voimalaitoksen rakentamista koskeva lupahakemus aluehallintovirastoon 31.10.2012 mennessä.

Vesistötiedot

Ruukin vesivoimalaitos sijaitsee Siikajoen vesistöalueen Ruukin osavesistöalueella. Siikajoen valuma-alueen pinta-ala on noin 4 300 km² ja järvisyys 2,2 %. Ruukinkosken yläpuolisen valuma-alueen pinta-ala on noin 3 900 km² ja järvisyys 2,4 %.

Siikajoen vesistön latvaosilla on toteutettu 1960-luvulla huomattavia säännöstelyhankkeita. Joen päähaaraa on vuodesta 1971 lähtien säännöstelty Uljuan tekoaltaalla. Uljuan tekoallas ja sen yhteydessä oleva voimalaitos sijaitsevat Siikajoessa noin 60 kilometriä Ruukinkoskesta ylävirtaan. Uljuan yläpuolisen valuma-alueen pinta on noin 1 440 km² ja järvisyys 2,9 %. Pöyryn voimalaitos sijaitsee noin 15 kilometriä Ruukinkoskesta alavirtaan.

Vedenkorkeudet

Ruukinkoskessa ei ole suoritettu vedenkorkeusmittauksia. Vedenkorkeus keskivirtaamatilanteessa Ruukinkosken alapuolella voimalaitoksen alakanavan yhtyessä Siikajokeen on noin NN + 41,1 m.

Voimalaitoksen yläpuolinen vedenkorkeus määräytyy pääuomassa sijaitsevan pohjapadon purkukyvyn ja voimalaitosuoman välityskyvyn mukaan. Voimalaitoksella ei harjoiteta säännöstelyä. Voimalaitoksella ei ole ohijuoksutusvelvoitetta.

Virtaamat ja vedenlaatu

Ruukinkoskessa ei ole suoritettu virtaamamittauksia. Lähin vesistöalueen havaintopaikka sijaitsee Länkelässä noin 18 kilometriä Ruukinkoskesta alavirtaan Revonlahden osavesistöalueella. Länkelän yläpuolisen valuma-alueen pinta-ala on noin 4 283 km² ja järvisyys 2,2 %. Ruukinkosken virtaamat on laskettu Länkelän havaintopaikan vuosien 1981–2010 virtaamamittauksista valuma-alueiden pinta-alojen suhteessa. Havaintoaineistosta puuttuvat vuosien 1987 ja 1988 virtaamat.

Virtaamien keski- ja ääriarvot jaksolta 1981–2010 (ilman vuosia 1987 ja 1988) ovat (m³/s):

Ylivirtaama	421
Keskiylivirtaama	270
Keskivirtaama	37,7
Keskialivirtaama	5,1
Alivirtaama	0,6

Ruukinkosken virtaamien kuukausikeskiarvot jaksolta 1981–2010 (ilman vuosia 1987 ja 1988) ovat (m³/s):

Tammikuu	23,5
Helmikuu	23,1
Maaliskuu	22,8
Huhtikuu	88,5
Toukokuu	87,6
Kesäkuu	38,0
Heinäkuu	20,9
Elokuu	18,7

Syyskuu	21,2
Lokakuu	34,5
Marraskuu	39,2
Joulukuu	33,5

Siikajoen vesi on tummaa johtuen humuksesta ja runsaasta rautapitoisuudesta. Ravinnepitoisuuksiensa puolesta Siikajoki voidaan luokitella reheväksi tai hyvin reheväksi vesistöksi ja yleiseltä käyttökelpoisuudeltaan vedenlaatu on välttävää. Ravinteiden ja värin lisäksi käyttökelpoisuusluokkaan vaikuttaa huomattavasti myös ajoittaiset happamuuspiikit joen alaosalla. Myös sameus- ja kiintoainearvot nousevat ajoittain.

Vuosina 2002–2005 veden kiintoainepitoisuus on ollut joen alaosalla keskimäärin 6–12 mg/l vaihdellen huomattavasti vuodenaikojen ja virtaamien mukaan (1–43 mg/l). Ylempänä Siikajoella pitoisuudet ovat yleensä olleet hieman suurempia. Väri on ollut 120–270 mgPt/l ja väriin vaikuttava rauta vastaavasti 250–5 900 µg/l. Pääravinteista kokonaisfosforin määrä on ollut 40–200 µg/l ja typen 500–2 300 µg/l. Pääravinteet ovat olleet korkeimmillaan kiintoaineen ja raudan tavoin keväällä ja suurempien valuntojen aikaan, jolloin pH on erityisesti joen alaosalla saattanut laskea viiden tuntumaan. Sähkönjohtokyky on ollut 4–11 mS/m kasvaen tyypillisesti loppukesää kohti ollen suurimmillaan syksyllä.

Vaikka pääosin Siikajoen vesi on lähellä neutraalia pH:n vaihdellessa 6–7 välillä, laskivat arvot esimerkiksi syksyllä 2006 joen alaosalla alle viiden ollen alhaisimmillaan 4,5–4,8. Tällöin vedessä on havaittu happamoitumisesta johtuva kirkastuminen, jolloin alumiinia oli runsaasti (3 930 µg/l) ja alkaliniteettiarvo negatiivinen (-0,022 mmol/l).

Kalasto ja kalastus

Ruukinkosken kalataloudellinen selvitys on julkaistu joulukuussa 2013.

Sähkökalastusten, kalastuskirjanpidon ja koeverkkokalastusten mukaan Siikajoen pääuoman luontainen kalasto koostuu seuraavista lajeista: harjus, lahna, särki, kivennuoliainen, hauki, säyne, salakka, mutu, ahven, vaellussiika, nahkiainen, made, kiiski ja kivisimppu. Siikajoen pääuomassa esiintyy jonkin verran harjasta istutettuna ja luontaisesti sekä vaelluskaloista nahkiaista ja joen alajuoksulla myös vaellussiikaa. Jokeen istutetaan taimenta, merilohta ja kirjolohta. Merestä nousseita taimenia saadaan joesta satunnaisesti, mutta merilohen tai -taimenen luonnontuotantoa ei viime vuosina ole sähkökalastusten perusteella havaittu. Siikajoen latvapuroissa on vielä jäljellä vesistön oma luontaisesti lisääntyvä taimenkanta.

Kalastusta harjoitetaan Siikajoella eniten Revonlahden ja Mankilan osakaskuntien alueilla sekä joen alimmalla osalla, missä pyydetään siikoja ja nahkiaisia. Siikajoen alimmilla alueilla suurin osa pyynnistä tapahtuu passiivisilla pyydyksillä kuten katiskoilla, verkoilla sekä nahkiaismerroilla ja -rysillä. Seisovien pyydysten käyttö vähenee kesän edetessä limoittumisen vuoksi, jolloin vastaavasti heittokalastus ja onkiminen yleistyvät. Pöyryn yläpuolisen Siikajoen pääuomalla yleisin kalastusmuoto on ollut heittokalastus. Alaosalla suurin pyyntipaine on syksyllä nahkiaisen pyyntikauden ja siian kutuvaelluksen vuoksi. Nahkiaisen pyynnillä on kantojen heikkenemisestä huolimatta edelleen jonkin verran myös taloudellista merkitystä.

Siikajoen alueen yleisimmät saaliskalat ovat hauki, ahven ja lahna. Sipolan osakaskunnan alueella saadaan saaliiksi myös taimenta ja jonkin verran harjusta. Rantsilan alueella saadaan hauen ohella merkittävä määrä kirjolohta, alaosalla puolestaan nahkiaisen ja siian osuus on suuri.

Pöyryn yläpuolisen Siikajoen pääuoman vuoden 2010 kalastusta koskeneen tiedustelun mukaa selvitysalueella kalastaneita arvioitiin olevan 151 henkilöä, josta Revonlahden osakaskunnan alueella kalasti 73 henkilöä. Selvästi yleisin kalastusmuoto oli heittokalastus, jota harjoitti arviolta noin 90 % tiedustelualueella kalastaneista henkilöistä. Mato-ongintaa harjoitti hieman yli puolet kalastaneista. Lisäksi vastaajat ilmoittivat käyttäneensä verkkoja, katiskoita ja koukkuja. Kalastus on painottunut kesäkuukausille (touko-syyskuu). Vuonna 2010 alueen kokonaissaalis oli 2 500 kg, josta Revonlahden osuus oli noin 50 %. Saalislajeista hauen osuus oli selvästi merkittävin (43 %). Seuraavaksi yleisimmät saalisajit olivat kirjolohi ja ahven. Muita ilmoitettuja saalislajeja olivat lahna, särki, made ja harjus. Kalastusta haittaavina tekijöinä kalastajat ilmoittivat muun muassa vedenkorkeuden ja virtauksien vaihtelun, veden samentumisen, pohjan liettymisen, veden haju- ja makuhaitat sekä istutusten vähyyden.

Vuosina 2009–2013 Siikajoen pääuomassa on toteutettu mittavia kalataloudellisia kunnostustoimia lukuisilla kohteilla. Kunnostusten kustannukset olivat koko joen osalta noin 400 000 euroa.

Ruukinkoskella kunnostustoimenpiteinä on mainittu seuraavat:

- Kalatien niskalla oleva lohikare siirretään. Lisäksi kalatien suun virtausolosuhteita parannetaan kääntämällä houkutusvirtausta pääuomalta kalatien suuosalle.
- Kutusoraikkoja rakennetaan maantiesillan alapuolelle saaren kupeeseen ja alaosalle sisäkurvin suojaan. Alaosalle tehtävän kynnyksen avulla parannetaan kosken matalan osan vesitystä ja tehdään talvehtimis- ja suoja-aluetta kynnyksen yläpuoliselle osalle.
- Särkyneen betonipadon ja kalatien kunnostukset / uusimiset tehdään eri suunnitelman mukaan.

Oulujoen–lijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa vuosille 2010–2015 vesimuodostumakohtaiset lisätoimenpiteet ja alueellisesti tärkeät toimenpiteet -osassa mainitaan Ruukin pohjapadon kunnostaminen siten, ettei se merkittävästi haittaa vesieliöiden vapaata liikkumista.

Pöyryyn on rakennettu kalaporras vuonna 1989 ja uusi kalatie pohjoisrannalle vuonna 2000. Ruukin pohjapadolle on tehty kalatie vuonna 1989. Ruukin pohjapato on murtunut eteläpuolelta ja se on mahdollistanut kalojen vaelluksen padon ohi.

Kunnostustoimenpiteiden tuloksellisuuden parantamiseksi ja taantuneiden vaelluskantojen tukemiseksi kunnostetuille alueille on laadittu istutussuunnitelma, jonka mukaan Siikajokeen istutetaan meritaimenta, merilohta sekä harjusta. Istutusten tavoitteena on luoda luontaisesti lisääntyvä meritaimen- ja merilohikanta ja tukea olemassa olevaa harjuskantaa. Istutussuunnitelman mukaan eri-ikäisiä meritaimenia istutetaan vuosittain noin 15 000, merilohia 8 650 sekä kesänvanhoja harjuksenpoikasasia noin 32 000 kappaletta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella on säännöstelyyn liittyen lisäksi 2 000 meritaimenen vaelluspoikasen istutusvelvoite jokisuulle. Siikajoen osakaskunta istuttaa

lisäksi Siikajoen alaosaan runsaasti vaellussiianpoikasia, lohen, meritaimenen ja harjuksen poikasia sekä pyyntikokoisia kirjolohia. Revonlahden osakaskunta istuttaa alueelleen pyyntikokoisia kirjolohia, lohia ja taimenia.

Ruukinkoskessa 2000-luvulla tehdyissä sähkökalastuksissa tavattuja kalalajeja ovat koekalastusrekisterin mukaan olleet ahven, kivennuoliainen, särki ja kivisimppu, joka luokitellaan ympäristömuutoksille herkäksi lajiksi. Ruukinkoskella on havaittu vähemmän lajeja verrattuna alapuolisiin koealoihin, mutta lajimäärä on samalla tasolla yläpuolisten alueiden kanssa. Ruukinkoskella sähkökalastuksissa havaitut biomassat ovat olleet huomattavasti alhaisempia kuin ylä- ja alapuolisilla koskialueilla. Ruukinkosken kalojen poikastuotantoon soveltuva pinta-ala on noin 3,6 ha eli noin 7 % Siikajoen pääuoman kokonaiskoskipinta-alasta ja noin 20 % Pöyryn voimalaitoksen yläpuolisista koskialueista.

Kirjapitokalastuksissa Ruukinkosken alueelta saatuja saalislajeja ovat olleet ahven, särki, hauki, made, lahna ja kirjolohi. Eniten saatiin saaliiksi lahnoja ja haukia.

Ruukinkoskessa lisääntyvistä kalalajeista ei ole olemassa tutkittua tietoa. Koskessa ja sen lähialueilla lisääntyy kuitenkin luultavasti kevätkutuiset kivisimppu, ahven, särki sekä hauki.

Osakaskunnan alueelle myydään vuosittain pari sataa lupaa. Saalislajeina on pyyntikokoisina istutettavien kirjolohen, taimenen ja lohen lisäksi joessa luontaisesti esiintyviä lajeja kuten hauki ja särki.

Ruukinkoski kärsii Siikajoen virtapaikoista kaikkein eniten sulfaattihappamuudesta ja metalleista. Juuri kosken yläpuolelle, Paavolan suvannon läheisyyteen ja Luohuan laaksoon, sijoittuu kaikkein happaimmat sulfaatti-alueet ja kuivatuskanavat.

Ruukinkoskelle 4.9.2013 kalataloudellisen selvityksen tekijän toimesta tehdyn maastokäynnin perusteella koski soveltuu silmämääräisesti arvioituna pohjan laadun puolesta hyvin eri virtavesikalalajien (lohi, taimen, kivisimppu ja harjus) lisääntymis- ja poikasalueeksi. Koskessa on runsaasti esimerkiksi lohikalojen poikasille soveltuvaa habitaattia suojapaikkoineen, mutta niiden esiintymistä koskessa rajoittaa nykytilanteessa voimakas veden happamuus.

Tiet ja sillat

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat tieliikennekäytössä oleva Ahlströmintien silta sekä rautatiesilta.

Kaavoitus

Hankealue sijaitsee Ruukin asemanseudun asemakaava-alueella (kaavatunnus 209, 6.8.1982). Ylä- ja alakanavan itäpuolella asemakaavaa on muutettu 2009 (kaavatunnus 319, 16.12.2009). Asemakaava-alue sijaitsee 24.4.2013 hyväksytyn Ruukin asemanseudun osayleiskaavan 2030 alueella.

Asemakaavassa voimalaitosalue on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET). Alakanavan vasen puoli on virkistysaluetta (V), oikea puoli puistoa (VP). Yläkanavan vasen ranta on puistoa (VP) ja oikea ranta puistoaluetta, jolla ympäristö säilytetään (VP/s). Merkinnän (/s) tarkennuksena on mainittu, että puiston komeat yksittäispuut tulee

mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Ruukinkoski on kaavoitettu vesialueeksi (W) ja kosken sekä yläkanavan välinen Kreivinsaari pientalojen korttelialueeksi (AP).

Osayleiskaavan merkinnät vastaavat pääosin asemakaavan merkintöjä. Voimalaitosalue on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET), ala- ja yläkanavan rannat lähivirkistysalueeksi (VL). Vesialueet on kaavoitettu alueeksi, jolla ympäristö säilytetään (W/s) ja kosken sekä yläkanavan välinen Kreivinsaari pientalovaltaiseksi asuinalueeksi, jolla ympäristö säilytetään (AP/s). Merkinnän (/s) tarkennuksena on mainittu, että alueella olevia rakennuksia tai muita rakenteita ei saa purkaa tai muuttaa niin, että niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikkenee.

Osayleiskaavassa koko Ruukinkosken alue on lisäksi merkitty kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi (ma). Alueella ei saa tehdä sellaisia toimenpiteitä, jotka vähentävät sen suojeluarvoa. Ruukinkosken osalta on tarkennettu, että alue on maakunnallisesti merkittävä ja että kaivu- tai muut työt alueella tulee keskeyttää ja ottaa viipymättä yhteys Museovirastoon, mikäli työtä suorittaessa havaitaan viitteitä kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Suojelukohteet

Luontotyyppi-inventoinnissa ei alueella ole havaittu lain suojaamia tai uhanalaisia luontotyyppisiä eikä suojeltavia tai uhanalaisia kasvilajeja. Hankkeen vaikutusalueella ei ole muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja kohteita, eikä rakennusperinnön suojelamisesta annetun lain tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai muita niihin rinnastettavia kohteita.

Alueella on havaittu liito-oravan elinympäristöksi soveltuvaa ympäristöä, ei kuitenkaan liito-oravan merkitsemiä papanapuita. Mikäli liito-oravalle parhaiten soveltuvalla alueella joudutaan poistamaan puustoa, selvitetään etukäteen liito-oravien mahdollinen esiintyminen erityisellä liito-oravakartoituksella.

Suoritettavat toimenpiteet

Vanha koneasema puretaan kokonaisuudessaan ja uusi voimalaitos rakennetaan entiselle paikalle säännöstelypadon yhteyteen. Säännöstelypadon rakenteet uusitaan tai kunnostetaan tarpeen mukaan. Patosillan toimivuus säilytetään ennallaan.

Voimalaitoksen yläpuolista uomaa avarretaan noin 300 metriä perkauksen ulottuessa Siikajoen pääuomaan asti. Yläkanavan perkauksen pohjan leveys on noin 5 m, korkeus noin tasolla NN + 40,6 m ja luiskien kaltevuus 1:2. Rautatiesillan kohdalla tehtävästä uoman laajennustyöstä sovitaan sillan omistajan kanssa. Voimalaitoksen alakanavaa perataan noin 70 metriä, perkauksen pohjan leveys on noin 5 m, korkeus noin tasolla NN + 37,0 m ja luiskien kaltevuus 1:2. Ylä- ja alakanavien perkausmassat ovat yhteensä noin 17 000 m³tr.

Yläkanavan luiskat kaivetaan tai louhitaan siltojen kohdilla jyrkemmiksi kuin muualla kanavassa ja pohjaolosuhteista riippuen tuetaan tarvittaessa kiveämällä tai tukimuureilla.

Voimalaitoksen rakennustyöt, säännöstelypadon muutostyöt ja perkaukset tehdään kuivatyönä työpatojen suojassa. Rakennustöiden ajaksi yläkanavan alkupäähän rakennetaan maarakenteinen työpato.

Työnaikainen juoksutus ohjataan Ruukinkosken pääuoman kautta. Alakanavan alaosalle rakennetaan maarakenteinen työpato. Ainoastaan työpatojen rakentaminen, poisto ja poiston yhteydessä tehtävät perkaukset tehdään märkätyönä. Työpatoihin tarvitaan massoja noin 1 700 m³ltr.

Perkaussmassojen läjitys ja laatu

Perkaussmassat läjitetään hakijan omistamalle kiinteistölle Ruukinvoima 748–418–2–53 tulokanavan itärannalle. Läjitysalue tasataan olemassa olevien maastomuotojen mukaan ja huolehditaan, etteivät perkaussmassat pääse valumaan takaisin vesistöön. Läjitystä varten haetaan kunnalta tarvittavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat.

Ruukin voimalaitoksen ylä- ja alakanavan ruopattavien massojen pilaantuneisuustutkimus on tehty viikolla 36/2013. Tutkimusraportti on päivätty 13.11.2013.

Aistinvaraisessa tutkimuksessa ei ole havaittu maaperän tai pohjasedimentin pilaantuneisuutta. Laboratoriotutkimuksissa ei ole havaittu merkkejä PAH-yhdisteistä eikä PCB-yhdisteistä.

Osalla alkuaineista mitatut pitoisuudet olivat alle mittarin mittaustarkkuuden. Tällaisia alkuaineita olivat antimoni (Sb), tina (Sn), kadmium (Cd), hopea (Ag), seleeni (Se) ja kupari (Cu). Elohopean (Hg), arseenin (As), lyijyn (Pb) ja nikkelin (Ni) pitoisuudet olivat osin mittaustarkkuuden alapuolella, mutta muutaman näytteen kohdalla on Niton analysaattorin tulosten perusteella mahdollisesti kohonneita pitoisuuksia. Niton analysaattorin mittaustarkkuus elohopean kohdalla pienissä pitoisuuksissa on epätarkka. Aikaisemmat tutkimukset, joissa vastaavissa tilanteissa on näytteitä lähetetty analysoitavaksi laboratorioon, ovat osoittaneet pitoisuuksien olevan hyvin pieniä. Lähes kaikissa mittauksissa ylittyi pima-asetuksessa annetut ohjearvot kromin (Cr) ja koboltin (Co) kohdalla.

Raportin mukaan koska näytteiden pitoisuudet alittavat pima-asetuksen kynnysarvotasot, ei massojen sijoittamiselle ole haitta-aineista johtuvia rajoitteita. Ruoppaus- ja kaivutöiden yhteydessä maaperän laatuun on kuitenkin kiinnitettävä huomiota. Jos pilaantuneisuutta havaitaan, on pilaantuneisuuden laatu ja laajuus tutkittava.

Rakenteiden tekninen kuvaus

Voimalaitoskoneistona on yksi tai kaksi Kaplan-turpiinia, joiden yhteenlaskettu rakennusvirtaama on noin 40 m³/s. Vähintään toinen turpiineista on täyssäätoinen. Säädetävyyden ansiosta laitoksen läpi voidaan ajaa pieniäkin virtaamia (noin 4–8 m³/s). Käyttöalueen alaraja riippuu valittavasta koneistoratkaisusta.

Voimalaitoksen käyttö

Laitoksella ei harjoiteta virtaaman säännöstelyä. Voimalaitoksen padotuskorkeus ja alavedenkorkeus pysyvät ennallaan.

Pohjapadon kautta Ruukinkoskeen johdetaan jatkuvasti vähintään 5 m³/s, mikä vastaa Siikajoen keskialivirtaamaa Ruukissa (MNQ = 5,1 m³/s). Pohjapadolle laaditaan laitoksen käyttöönoton jälkeen purkauskäyrä, jonka perusteella ohijuoksutuksen suuruus Ruukinkoskeen voidaan lukea suoraan vedenkorkeudesta.

Kun tulovirtaama on pienempi kuin ohjauksutus $5 \text{ m}^3/\text{s}$, koko tulovirtaama johdetaan pohjapadon kautta Ruukinkoskeen. Tulovirtaaman ollessa suurempi kuin $5 \text{ m}^3/\text{s}$, ohjauksutus on aina vähintään $5 \text{ m}^3/\text{s}$. Tulovirtaaman ollessa suurempi kuin $45 \text{ m}^3/\text{s}$, juoksutetaan laitoksen rakennusvirtaaman ($40 \text{ m}^3/\text{s}$) ylittävä virtaama pohjapadon kautta Ruukinkoskeen. Osa virtaamasta voidaan juoksuttaa laitoksen yhteydessä olevan säännöstelypadon luukkujen kautta.

Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset

Hanketta koskevia sopimuksia tai suostumuksia ei ole tehty.

Hanketta varten tarvittavat alueet

Kaikki hankkeessa toteutettavat rakenteet sijoitetaan hakijan omistamille alueille, eikä käyttö- tai lunastusoikeutta muiden omistamiin maa- tai vesialueisiin tarvita.

Vesivoima

Hankkeessa otetaan käyttöön yhteiseen vesialueeseen kuuluva vesivoima.

Ruukinkosken uuden vesivoimalaitoksen kokonaisteho (P) keskimääräisellä putouskorkeudella (H) ja rakennusvirtaamalla (QR) $40 \text{ m}^3/\text{s}$ on:

$$\begin{aligned} P &= 8,2 \times QR \times H \\ H &= NN + 44,58 \text{ m} - +41,10 \text{ m} = 3,48 \text{ m} \\ P &= 8,2 \times 40 \text{ m}^3/\text{s} \times 3,48 \text{ m} = 1\,140 \text{ kW} \end{aligned}$$

Ruukinkosken vesivoiman luonnonmukainen nimellisteho (P) on seuraava:

$$P = 8,2 \times MQ \times H \qquad P = 8,2 \times 37,7 \times 3,48 = 1\,075,81 \text{ kW}$$

Luonnonmukaisen nimellistehon ja hakijan omistamaan kiinteistöön kuuluvan erityisen etuuden erotuksena saatava vesivoima $875,8 \text{ kW}$ ($1075,8 \text{ kW} - 200 \text{ kW}$) kuuluu Ruukinkosken yhteiseen Revonlahden osakaskunnan hallitsemaan vesialueeseen (748–876–6–0). Vesialueen osakaskiinteistöjen osuuslukujen summa on 20,7291. Osakaskiinteistöjä on yhteensä 390 kappaletta. Yhteisen vesialueen vesivoima jakautuu sen osakkaille osuuslukujen mukaisesti.

Koskienergia Oy:n hallinnassa (omistus- tai käyttöoikeus) on käyttöön otettavasta Ruukinkosken vesivoimasta yhteensä 40,25 % eli $433,0 \text{ kW}$.

Rakennustöiden vaikutukset

Rakennustöiden aikana juoksutus hoidetaan Siikajoen pääuoman kautta. Luonnonuomaan ja sen kalastoon hankkeella ei ole työnaikaisia vaikutuksia. Maarakenteisten työpatojen rakentamisesta ja purkamisesta aiheutuva veden samentuminen on lyhytaikaista ja paikallista. Hetkellisesti korkeat sameuspitoisuudet saattavat karkottaa kaloja sekä liata pyydyksiä. Kuormituksen lyhyen keston vuoksi haitta jää kuitenkin vähäiseksi.

Voimalaitoksen käytönaikaiset vaikutukset

Vedenkorkeudet ja virtaamat

Hankkeella ei ole vaikutusta vedenkorkeuksiin voimalaitoksen yläkanavan yläpuolella tai alakanavan alapuolella. Kanavia laajennetaan siten, etteivät

virtaushäviöt kanavassa merkittävästi muutu rakennusvirtaaman nostosta huolimatta. Vedenkorkeus ylä- ja alakanavassa ei muutu olennaisesti nykyisestä.

Ruukin nykyisen voimalaitoksen rakennusvirtaama vastaa noin 95 % pysyvyyttä. Näin ollen Ruukinkosken pääuoma on nykyisellään kuivana noin 18 vuorokautta vuodessa. Uuden voimalaitoksen rakennusvirtaama vastaa noin 26,4 % pysyvyyttä. Nykyisen pohjapadon yhteydessä oleva kalatie ja sen virtaama säilyvät ennallaan.

Juoksutus Ruukinkoskeen turvaa kosken vesityksen säilymisen nykyisellään keskialivirtaamaa pienemmillä virtaamilla. Isommilla virtaamilla kosken vesimäärät pienenevät, kun nykyistä suurempi osa virtaamasta voidaan hyödyntää energiantuotannossa. Kuivana aikana vesimäärät koskessa kasvavat nykytilanteeseen verrattuna. Ruukinkoskeen ei muodostu hankkeen vaikutuksesta seisovan veden alueita, vaan koski säilyy virtavetenä ja sen monimuotoisuus säilyy.

Ranta-alueet, rakennukset, rakenteet, laitteet ja sillat

Nykyisessä voimalaitosuomassa on noin tulokanavan puolivälissä pää- ja voimalaitosuoman välinen betonirakenteinen suojapato, jonka tarkoitus on estää veden nousu uomien välisille tonttialueille tulva-aikaan.

Ruukinkosken ylä- ja alavedenkorkeudet eivät tule hankkeen myötä muuttumaan, eikä hankkeella siten ole vaikutusta Siikajoen ranta-alueisiin. Vedenkorkeus pohjapadolla tulee nousemaan keskiali- ja sitä pienemmillä virtaamilla. Hanke ei siten heikennä pohjapadon rantasortumia ehkäisevää vaikutusta.

Säännöstelypadon (voimalaitospadon) sillan liikennöitävyys ja kantavuus säilyvät ennallaan ja nykyiset tieyhteydet säilytetään vähintään entisen veroisina. Säännöstelypadon siltaa kunnostetaan ja uusitaan tarpeen mukaan.

Hanke ei aiheuta korvattavaa edunmenetystä maa- ja metsätaloudelle. Hankkeesta ei aiheudu vahinkoa tai haittaa ranta-alueille, rakennuksille, rakenteille, laitteille tai silloille.

Vesiliikenne

Hanke ei vaikuta vesiliikenteeseen. Ruukinkoskeen esitetty vähimmäisvirtaama turvaa kosken vesityksen myös vuosittain järjestettävän Siikajoki-melonnan aikana.

Kalastus ja kalasto

Padon yläpuolella muutos rajoittuu uuden yläkanavan alueelle ja vaikutukset kaloihin jäänevät pieniksi. Voimalaitosta ennen oleva lampi muuttuu läpivirtausränniksi. Vanhan voimalaitoksen yläkanavan virtausnopeus kasvaa huomattavasti ja muuttuu kaloille huonosti soveltuvaksi alueeksi.

Ruukinkosken luonnonuoma toimii muuttuneessa tilanteessa edelleen kalojen syönnös-, lisääntymis- ja poikasalueena. Kalojen ja muun eliöstön vaellusmahdollisuudet eivät juuri heikkene luonnonuoman toimiessa vaellusreitillä. Voimalaitokselle johdettavan vesimäärän kasvusta voi kuitenkin seurata alaspäin vaeltavien kalojen ja muiden vesieläiden voimalaitoskuolleisuuden lisääntymistä. Etenkin vaelluspoikaset seuraavat alasvaelluksellaan päävirtaa, joten muuttuneissa virtaamaolosuhteissa yhä

useampi kala hakeutunee voimalaitokselle. Esimerkiksi lohen vaelluspoikasilla on havaittu 0–17 % kuolleisuutta turbiineissa. Mikäli kalat joutuvat ennen voimalaitosta olevan tiheän väljän luo, josta eivät pääse läpi, eivätkä virran paineen takia voi uida takaisin, aiheutuu siitä kuolevuutta kaloille.

Kuiville jääviltä alueilta pohjaeliöstö tuhoutuu, mistä seuraa, että kaloilla on vähemmän ravintoa käytettävänä. Tämän vaikutus lienee kuitenkin vähäinen.

Talviaikaisella virtaaman vähenemisellä voi olla negatiivinen vaikutus syyskutuisten kalojen mädin selviytymiseen. Virtaaman väheneminen luonnonuomassa voi aiheuttaa ajoittaisen kuivumisen tai talvella jäätyminen pohjaa myöten. Nykyisin koskessa ei ole havaittu syyskutuisia kalalajeja, mutta tilanne voi muuttua, mikäli joen vedenlaatu paranee tulevaisuudessa.

Kevätkutuisten kalojen lisääntymiseen ja kudun onnistumiseen hankkeella ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta.

Luonnonuoman virtaaman väheneminen heikentää koskikalastusmahdollisuuksia ja myös kunnostuksista saatavat hyödyt vähenevät.

Kalatalousselvityksen mukaan haittojen kompensoimiseksi tulee luonnonuomaan johtaa mahdollisimman suuri virtaama, jolloin kalojen luonnontuotanto ja poikasalueet säilyvät mahdollisimman entisellään. Uomaa tulee muotoilla siten, että siellä on riittävä vesitys myös alhaisten virtaamien aikana ja koskipinta-ala on mahdollisimman suuri. Alasvaellustappioiden pienentämiseksi tulisi kaloja ohjata pois voimalaitosvirrasta luonnonuomaan jo voimalaitoskanavan yläosassa esimerkiksi ohjaavalla säleiköllä. Tällöin vedenkorkeus säleikön kohdalla tulisi olla maksimissaan viisi metriä. Kalatietä ei esitetä rakennettavaksi, vaan luonnonuoma toimii luonnonmukaisena ohitusväylänä. Uoman virtaama tulee ohjata alaosaan kohti voimalaitoksen poistokanavaa, jotta se houkuttelisi kaloja tehokkaammin.

Vedenlaatu

Vuosien 2000–2003 käyttökelpoisuusluokituksen perusteella Siikajoen pääuoman vedenlaatu on välttävää. Hankkeesta ei aiheudu pysyvää haittaa vedenlaatuun.

Kaavoitus

Hankkeella ei ole vaikutusta osayleiskaavan tai asemakaavan toteutumiseen. Osayleiskaavan määräys kiinteistä muinaisjäännöksistä otetaan huomioon rakennustöiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Maisema ja virkistyskäyttö

Hanke ei aiheuta haittaa alueen maisemalle tai virkistyskäytölle. Siikajoen virtaamien jakaantuminen Ruukinkosken kohdalla muuttuu hankkeen myötä siten, että nykyistä suurempi osa vesistä ohjataan voimalaitoskanavaan.

Alkuperäisen hakemussuunnitelman mukaan pääuoma ei kuitenkaan jää kuivaksi, koska sen vesittämiseksi Kreivinsaaren pohjoiskärjen kohdalle rakennetaan tarpeen vaatiessa pohjapato. Alkuperäisessä lupahakemuksessa esitetystä pohjapadosta luonnonkosken alaosaan on luovuttu. Esitetty ohijuoksutus turvaa kosken vesityksen säilymisen nykyisellään keskivirtaamaa pienemmällä virtaamilla. Isommilla virtaamilla

kosken vesimäärät pienenevät, kun nykyistä suurempi osa virtaamasta voidaan hyödyntää energiantuotannossa. Ruukinkoskeen ei muodostu hankkeen vaikutuksesta seisovan veden alueita, vaan koski säilyy virtavetenä. Nykyisin voimalaitoksella ei ole ohijuoksutusvelvoitetta, joten pienillä virtaamilla kosken vesitilanne paranee.

Patoturvallisuus

Ruukin voimalaitospato (säännöstelypato) on luokiteltu patoturvallisuuslaissa tarkoitetuksi 3-luokan padoksi. Turvallisuustarkkailuohjelma on hyväksytty 16.10.1989. Viimeisin padon määräaikaistarkastus on pidetty 30.5.2008. Ruukinkoskessa on määritetty kerran 500 vuodessa toistuvaksi mitoitussylivirtaamaksi $800 \text{ m}^3/\text{s}$. Mitoitussylivirtaama purkautuu Siikajoen pääuomassa olevan pohjapadon yli. Ruukin voimalaitospadolla mitoitussylivirtaama ei kohdistu patorakenteisiin, sillä padon yläkanava rajoittaa Siikajoesta padolle tulevaa virtaamaa.

Nykyisen voimalaitospadon juoksutusaukot purkavat padotuskorkeudella $\text{NN} + 44,58 \text{ m}$ virtaaman $87 \text{ m}^3/\text{s}$. Yläkanava kuitenkin rajoittaa padon tulovirtaaman arvoon $14 \text{ m}^3/\text{s}$. HW-keudella $\text{NN} + 45,7 \text{ m}$ (patosillan alin yläpinta) juoksutusaukot purkavat yläkanavan purkukyvyn määräämänä virtaaman $36 \text{ m}^3/\text{s}$.

Voimalaitoksen uudelleen rakentamisen yhteydessä yläkanavaa perataan ja sen vedenjohtokyky paranee. Ruukinkoskesta voidaan johtaa suurempi virtaama kuin aikaisemmin. Kunnostettavan voimalaitospadon käyttö helpottuu ja patoturvallisuus paranee.

Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelma

Siikajoki on luokiteltu suureksi turvemaiden joeksi. Siikajoen pääuoman pintaveden ekologinen tila on tyydyttävä. Osa ylempänä vesistössä sijaitsevista sivu-uomista on luokiteltu välttäväksi, osaa ei ole luokiteltu. Veden kemiallinen tila on hyvä. Tavoitteena on nostaa Siikajoen ekologinen tila luokkaan hyvä. Tavoitteen saavuttamiseksi ihmisen aiheuttaman fosforikuormituksen vähentämistarve on noin 35 t/v eli 49 % fosforin kokonaiskuormituksesta. Hydrologismorfologisen tilan parantamistarpeita ovat säännöstelykäytännön kehittäminen sekä uoman monimuotoisuuden lisääminen ja eliöiden vaellusmahdollisuuksien turvaaminen. Hyvän tilan saavuttamiseksi eivät nykykäytännön mukaiset toimenpiteet riitä, vaan tarvitaan lisätoimenpiteitä.

Hankkeen vaikutusalue rajoittuu välille voimalaitoksen yläkanavan yläosa-alakanavan alaosa. Virtaaman jakautuminen kosken ja yläkanavan välillä muuttuu rakennusvirtaaman noston myötä. Ruukin nykyisellä tai rakennettavalla vesivoimalaitoksella ei ole vaikutusta Siikajoen ekologiseen tilaan tai vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

Rakennustyöt tehdään kuivatyönä työpatojen suojassa. Työpadot pyritään haittojen vähentämiseksi rakentamaan ja purkamaan seisovaan veteen ajoittamalla työt mahdollisuuksien mukaan pienen virtaaman aikaan.

Läjitäsaluudet muotoillaan ympäristöön sopivaksi ja huolehditaan, etteivät perkausmassat pääse valumaan takaisin vesistöön.

Hankkeen hyödyt

Vuotuinen energian tuotto on keskimäärin noin 6 100 MWh. Vuosituoton arvo keskimääräisellä energiahinnalla 50 €/MWh on 305 000 €. Vesilain mukaan pääomitetuna hankkeen kokonaishyöty on 6,1 milj. € (31.10.2012).

Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset

Vesivoiman käyttöoikeuskorvaukset

Hakijan esityksen mukaan korvaus toiselle kuuluvan luonnonmukaisen eli rakentamattoman vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on 67,00 €/kW. Vesilain 13 luvun 11 §:n mukainen 1,5-kertaisuus huomioon ottaen korvaus on 100,50 €/kW. Korvaus on sama, mikä vuonna 2011 on maksettu osakaskunnan useille yksittäisille osakkaille vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta. Korvaus yhteensä on 64 602 euroa.

Hakemuksen täydennykseen on liitetty osakaskiinteistökohtainen korvausesitys.

Hakijan arvion mukaan hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu muuta korvattavaa edunmenetystä.

Tarkkailu

Vedenlaadun tarkkailu

Jokivedestä hankealueen alapuolelta otetaan näyte ennen rakentamista ja mahdollisesti samentumista aiheuttavien työvaiheiden aikana kaksi kertaa viikossa. Näytteistä tutkitaan kiintoainepitoisuus ja sameus. Tarkkailuohjelma toimitetaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi viimeistään kolme kuukautta ennen töiden aloittamista. Hankkeella ei ole pysyviä vaikutuksia vedenlaatuun, joten käytönaikainen vedenlaadun tarkkailu ei ole tarpeen.

Vedenkorkeuden ja virtaaman tarkkailu

Ruukinkosken pohjapadon yläpuolelle asennetaan vedenkorkeusasteikko, johon merkitään sallittu padotuskorkeus NN + 44,58 m ($N_{60} + 44,95$ m). Virtaamaa ja vedenkorkeutta tarkkaillaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailuohjelma toimitetaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi ennen hankkeen rakennustöiden aloittamista.

Oikeudelliset edellytykset

Vesilain mukaisen osallistumistarjousmenettelyn perusteella hankkeeseen osallistumisilmoituksia ei tehty. Näin ollen muut vesivoiman osakkaat kuin hakija ovat menettäneet oikeuden osallistua Ruukinkosken voimalaitoshankkeeseen. Hakijalle voidaan myöntää korvausta vastaan pysyvä käyttöoikeus hankkeessa käyttöön otettavaan toisen omistamaan vesivoimaan.

Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja.

Hankkeesta saatava hyöty on 6,1 milj. €. Hyöty on huomattava verrattuna koituviin edunmenetyksiin. Voimalaitoksen rakentaminen on hakijalle tarpeen hyödyllistä taloudellista toimintaa varten.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Siikajoen kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 15.8.2014. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalous- ja patoturvallisuusviranomaisilta sekä Siikajoen kunnalta ja sen ympäristönsuojelu- ja kaavoitusviranomaisilta.

Lausunnot

1. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on lausunnossaan katsonut, että pääasiallisesti hakemuksen mukainen rakentaminen ei näyttäisi sanottavasti loukkaavan yleistä tai yksityistä etua.

ELY-keskus on arvioinut Ruukinkosken keskialivirtaaman hakemuksessa arvioitua suuremmaksi. Keskialivirtaama on hakemuksen mukaan $5,1 \text{ m}^3/\text{s}$, minkä perusteella on esitetty luonnonuomaan ohjattavaksi $5 \text{ m}^3/\text{s}$ taikka kokonaisvirtaaman alittaessa tämän, tulovirtaama ohjattaisiin kokonaisuudessaan luonnonuomaan. Samoin laskentaperustein (Länkelän virtaamatietojen ja Ruukinkosken sekä Länkelän valuma-alueiden suhteiden avulla arvioitu keskialivirtaama) keskialivirtaamaksi saadaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kuitenkin noin $5,7 \text{ m}^3/\text{s}$, mikäli virtaamatietoina käytetään Uljuan altaan käyttöönoton jälkeistä aikaa vuoteen 2010 saakka (1971–2010). ELY-keskus on katsonut, että Ruukinkosken vesityksen varmistamiseksi ympärivuotisesti luonnonuomaan johdettavan virtaaman tulisi vastata kysymyksessä olevaa, pidemmän aikavälin keskialivirtaamaa $5,7 \text{ m}^3/\text{s}$ ja kokonaisvirtaaman alittaessa tämän, tulovirtaama tulee ohjata kokonaisuudessaan luonnonuomaan.

Aikoina, jolloin kokonaisvirtaama lähestyy rakennusvirtaamaa $40 \text{ m}^3/\text{s}$, houkutusvirtaus on kalaston ja muun liikkuvan vesieliöstön osalta selkeästi voimalaitoksen alakanavaan eikä kalataloudellisesti kunnostettuun, koskipinta-alaltaan suureen ja yläosaltaan kalatiellä varustettuun luontaiseen uomaan. Mikäli voimalaitoksen yhteyteen ei rakenneta kalatietä, luonnonuoman alaosalla on tarpeen tehdä virtauksen vähintäänkin osittaista keskittämistä ja ohjaamista voimalaitoksen alle houkuttavuuden eli vesieliöstön nousumahdollisuuksien varmistamiseksi. Riittävän houkutusvirtauksen järjestäminen ja nousukalojen ohjaaminen voimalaitoksen alapuolelta luonnonuomaan tulee tällöin toteuttaa ELY-keskuksen ja kalaviranomaisen hyväksymällä tavalla erillisen suunnitelman mukaisesti.

Ruukinkosken betonirakenteinen pohjapato ja samalla kunnossapito kuuluu ELY-keskukselle. Mikäli vedenjohtamisjärjestelyt (muun muassa luonnonuomaan johdettava vähimmäisvirtaama) vaativat muutoksia pohjapatoon, tulee hakijan toteuttaa muutokset kustannuksellaan. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pohjapato turvaa voimalaitoksen ylävedenkorkeuden ja on näin ollen osa voimalaitosrakennetta. Pohjapadon omistus tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan siirtää valtiolta voimayhtiölle.

ELY-keskus on katsonut, että hankkeesta ei edellä esitetyin muutoksin näyttäisi aiheutuvan edunmenetyksiä ulkopuolisille ja toimenpiteet voitaisiin suorittaa tuottamatta haittaa muulle vesien käytölle, luonnolle tai luonnon toiminnalle.

2. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on lausunnossaan todennut, että uuden voimalaitoksen rakentaminen muuttaa oleellisesti Ruukinkosken luonnonuomaan johdettavan veden määrää, millä on suora vaikutus koskieliöstön elinmahdollisuuksiin. Tämän lisäksi hanke vaikuttaa vesieliöstön liikkumismahdollisuuksiin Ruukinkoskessa. Kalatalouden osalta kyse on etenkin merellisten vaelluskalojen pääsystä ylävirtaan lisääntymisalueille ja syönnösvaellukselle lähtevien poikasten pääsystä alavirran suuntaan.

Siikajoen kalataloudellista kehittämistä haitannut Uljuan altaan lyhytaikaissäätö määrättiin vuonna 2005 lopetettavaksi korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä. Olosuhteita on edelleen parantanut joen kalataloudellinen kunnostus Lämsänkosken säännöstelypadon ja meren välisellä alueella, mikä valmistui vuonna 2013. Ruukinkosken yläpuoliseen Siikajokeen on istutettu vaelluskalojen jokipoikasia ja myös luontaista lisääntymistä on havaittu satunnaisesti. Merestä nousevien vaelluskalojen määrä lieenee kuitenkin nykyisellään vähäinen. Ruukin voimalaitoksen rakentamisessa on huolehdittava siitä, että laitoksen yläpuolisen alueen kalataloudellista potentiaalia ei heikennetä rajoittamalla kalojen kulkua.

Ruukinkosken luonnonuomaan on tarkoitus tulovirtaaman salliessa juoksuttaa aina vähintään 5 m³/s, mikä hakijan arvion mukaan vastaa kosken keskialivirtaamaa ja turvaa vesieliöstön elinmahdollisuudet ja koskimaiseman säilymisen. Arvioitaessa virtaaman riittävyttä eliöstön kannalta on huomattava, että hakemuksen mukaiset keskialivirtaamatilanteet ovat lyhytaikaisia, eivätkä edes jokavuotisia. Länkelän virtaamien perusteella arvioituna Ruukinkosken virtaama aikajaksolla vuoden 2007 alusta vuoden 2014 elokuulle näyttäisi olleen 5 m³/s tai vähemmän ainoastaan kolmena vuonna kuutena lyhyenä jaksena. Uuden voimalaitoksen rakentamisen jälkeen alhaisesta virtaamasta tulisi lähes pysyvä tila, joka rajoittaisi vesieliöstön elinmahdollisuuksia huomattavasti lyhytaikaisia alivirtaamavaiheita enemmän.

Hakijan arvion mukaan Ruukinkosken luonnonuoma toimisi jatkossakin kalojen vaellusväylänä. On kuitenkin todennäköistä, että nousevat vaelluskalat ohjautuisivat isomman virtaamaosuuden houkuttelemina voimalaitoksen alakanavaan eivätkä luonnonuomaan. Virtaamaolosuhteet muuttuisivat epäedullisiksi myös alas laskeutuville smolteille, jotka kulkeutuisivat päävirtauksen mukana voimalaitokseen.

Kainuun ELY-keskus kalatalousviranomaisena on katsonut, että lupa voidaan myöntää seuraavin ehdoin:

Juoksutus: Ruukinkosken luonnonuomaan on juoksutettava aina vähintään 7 m³/s tai koko tulovirtaama, mikäli se on tätä pienempi.

Luonnonuoman muokkaaminen: Luvanhaltijan on kustannuksellaan muokattava Ruukinkosken luonnonuomaa niin, että uoman vesitys toteutuu johdettavaan vesimäärään nähden vesieliöstön kannalta parhaalla tavalla. Työ on toteutettava Kainuun ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tai tarvittaessa toimenpiteille on haettava aluehallintoviraston lupa.

Nousuyhteyden varmentaminen: Luvanhaltijan on tarkkailulla todennettava Ruukinkosken luonnonuoman toimivuus kalojen nousuväylänä. Mikäli kalat ohjautuvat voimalaitoksen alakanavaan, on luvanhaltijan pantava aluehallintovirastossa vireille asiaa koskeva hakemus ja kustannuksellaan rakennettava voimalaitoksen yhteyteen kalatie ja ohjattava siihen tarvittava vesimäärä.

Alasvaelluksen varmentaminen: Mikäli havaitaan, että vaelluskalat ovat alkaneet säännöllisesti lisääntyä Ruukinkosken yläpuolisilla alueilla, luvanhaltijan on ryhdyttävä toimenpiteisiin alas laskeutuvien smolttien ohjaamiseksi luonnonuomaan. Työ on toteutettava Kainuun ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tai tarvittaessa toimenpiteille on haettava aluehallintoviraston lupa.

3. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus patoturvallisuusviranomaisena on katsonut, että voimalaitospadon tulva-aukkojen juoksutuskapasiteetti on riittävä ja niiden mitoitus täyttää patoturvallisuuslain ja -asetuksen määräykset padon hydrologisesta mitoituksesta.

Patoturvallisuusviranomaisen näkemyksen mukaan voimalaitoksen uusiminen ei lisää padoista aiheutuvaa vahingonvaaraa. Patoturvallisuuslain mukaisesti patoturvallisuusviranomainen luokittelee padot ja hyväksyy tarkkailuohjelmat ennen niiden käyttöönottoa.

4. Siikajoen kunta on todennut, ettei sillä ole voimalaitoksen rakentamisesta huomautettavaa. Siikajoen kunta ei ole vastustanut vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden myöntämistä Koskienergia Oy:lle.

Koskienergia Oy:n vesivoimalaitosten vesioikeudelliset luvat ovat edelleenkin voimassa. Yhtiöltä kuitenkin puuttuu yksityisoikeudellinen käyttöperuste vesivoimaan. Vesivoiman omistajana Siikajoen kunta vaatii, että vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on maksettava käyvän hinnan mukainen täysi korvaus vesilain mukaisesti puolitoistakertaisena. Korvaus tulee maksaa myös aiemmasta vesivoiman käyttämisestä. Nykyiseen vesilakiin, niin kuin vanhaankin vesilakiin, sisältyvä mahdollisuus myöntää yksityiselle taholle käyttöoikeus toisen vesivoimaan merkitsee poikkeamista vesivoiman omistajan omaisuudensuojasta. Juuri tätä säännöstä varten aiempaa ja nykyistä vesilakia säädettäessä on tarvittu erillistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tehtyä valtuuslakia. Tämänkin vuoksi korvaus vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden myöntämisestä on ehdottomasti perustuttava luvan myöntämishetken mukaiseen vesivoiman arvoon ottaen huomioon vesivoimatuotantoon liittyvät positiiviset odotukset, eikä niin kuin Koskienergia Oy:n hakemuksessa neljännesvuosisata sitten koskiensuojelulain toimeenpanossa vallinneeseen arvoon.

Vaikka energiatalouteen liittyy julkisoikeudellisia piirteitä siinä mielessä, että energian kohtuullisen saannin turvaaminen on yleisen edun mukaista, on vesivoima kuitenkin yksityisen omistusoikeuden kohde, eikä sitä voida

pakkotoimin antaa toisen hyödynnettäväksi muutoin kuin täyttä korvausta vastaan. Vesivoiman omistajan omaisuudensuojasta poikkeaminen edellyttää nimenomaista säännöstä. Tällaista ei vesilaissa ole, päinvastoin vesivoiman ottaminen toisen käyttöön edellyttää korvauksen maksamista puolitoistakertaisena.

Huomattava on myös, että tässä tapauksessa Koskienergia Oy ei ole hakemassa pysyvää käyttöoikeutta rakentamattomaan vesivoimaan, vaan yksityisessä omistuksessa olevaan enemmistöosaan rakennetusta vesivoimasta. Koskienergia Oy omistaa itse vain pienen vähemmistöosan vesivoimasta. Nyt käsiteltävänä olevasta vesivoimaomaisuudesta on määrättävä omaisuuden käyvän hinnan mukainen täysi korvaus, vesilain perusteella korvaus maksetaan puolitoistakertaisena. Käypä arvo määritellään markkinahinnan mukaisesti. Kun yksityisomaisuutta siirretään liiketaloudelliseen yksityiseen käyttöön, kysymys on käyvän hinnan määrittämisestä ja yksityisomaisuuden korvaamisesta vesilain ja lunastuslain mukaisesti. Käypä arvo tulee määritellä lunastuslain 44 §:n 1 momentin mukaisesti ajankohtana, jolloin ratkaisu korvauksesta tehdään. Korvaus on suoritettava rakennetun vesivoiman nykyisen markkinahinnan perusteella ottaen huomioon yhtiön mahdollisuus käyttää vesivoimaa kaupallisessa tarkoituksessa hyväkseen, jolloin vesivoiman arvo tulee määrätä käyttöön otettavissa olevan vesivoiman mukaisesti.

Koskienergia Oy:n vesivoimalaitoksen rakenteet ja koneistot uusitaan ja samalla nostetaan niiden rakennusvirtaamaa huomattavasti. Teho- ja energialisäys on huomattava, yhteensä noin 3 400 kW.

Koskivoiman omistajan kannalta koskiosuuden myynti ja vuokraus ovat mahdollisia tapoja saada tuottoa omaisuudestaan. Kauppa-arvossa ja vuokratuottoarvossa on mukana sellainen tulevaisuuteen kohdistuva odotusarvo, joka perustuu sopimuksentekoajankohdan tietämykseen. Vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden luovutus tulee korvata rakennetun vesivoiman arvona nykyisten ja uusittavien voimalaitosten käytössä. Korvaus on suoritettava pysyvän käyttöoikeuden myöntämisen ajankohdan arvon mukaisena eli rakennetun vesivoiman nykyisen markkinahinnan perusteella. Käypä arvo tässä tilanteessa on se arvo, joka markkinoilla määräytyisi tasavahvojen osapuolten neuvottelemaksi hinnaksi vesivoiman käyttöoikeudesta.

Suomessa vesivoimaa mahdollisesti sisältävien maa- ja vesialuekauppojen lukumäärä on viimeiseksi kuluneen 20 vuoden ajalta niin vähäinen, ettei niiden perusteella voi tehdä päätelmiä vesivoiman hintatasosta. Kauppojen puuttuminen merkitsee myös sitä, ettei kauppahintamenetelmää voida käyttää. Kun koskiosuuksien tai koskitilojen markkinatilanteesta ei saada suoraa tietoa toteutuneiden kauppojen perusteella, on markkinatilannetta tarkasteltava yleisemmän energiamarkkinan hintakehityksen perusteella. Koskienergia Oy esittää vesivoiman pysyvistä käyttöoikeudesta korvaukseksi 67 €/kW ja vesilain puolitoistakertaisuus huomioon ottaen 100,50 €/kW. Korvausesitys on huomattavan alhainen ja kokonaan perusteleminen. Ilmeisesti korvausesitys on johdettu neljännesvuosisata sitten tehdystä koskiensuojelulain toteuttamisesta ja silloin maksetuista korvauksista. Tällainen arvonmäärittämistapa ei ota huomioon uusia nykyaikaan kuuluvia vesivoiman arvoon vaikuttavia tekijöitä.

Siikajoella lunastustoimituksessa koskiensuojelukorvausten tasoksi määrättiin 490 mk/kW eli nykyrahassa 125 €/kW. Koskiensuojelulain mukaisissa korvauksissa ei sovellettu puolitoistakertaisuutta. Jos koskiensuojelukorvauksen muuttaa vesilain 13 luvun 11 §:n mukaisesti

puolitoistakertaiseksi olisi 125 €/kW puolitoistakertaisena 187,50 €/kW. Koskiensuojelulaissa säädettiin laissa nimettyjen vesivoimakäytön ulkopuolelle jääneiden koskien ja jokiosuuksien suojelemisesta sekä suojelusta vesivoiman omistajille ja käyttöoikeuden haltijoille maksettavista korvauksista. Koskiensuojelukorvaukset määrättiin vain vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon perusteella.

Tässä asiassa on kysymys voimalaitoksen omistajan ja vesivoiman omistajan välisestä suhteesta eikä koskiensuojelulain mukaisesta tilanteesta, niin kuin Koskienergia Oy:n hakemuksen mukainen korvaustarjous näyttää olevan. Yhtiön korvaustarjous näyttää perustuvan ikivanhaan valtiovarainministeriön päätökseen maatalaan kuuluvien eräiden etuuksien arvon perusteista etuuden verotusarvoa määritettäessä. Kyseinen päätös on annettu vuonna 1987. KHO totesi lijoin päätöksessään (KHO 2642, Dnro 420/1/11), että tätä etuuden verotusarvon määrittämistapaa ei voida nykyaikana käyttää vesivoiman käypää arvoa määritettäessä. Esimerkiksi maatilan tai rakennetun tontin käypää arvoa määritettäessä kenenkään mieleen ei tule määrittää arvoa verotusarvon perusteella. Koskienergia Oy yrittää nyt tällaista.

Voimayhtiö (Revon Sähkö, sittemmin Vattenfall ja nykyisin Koskienergia Oy) on tehnyt muutamia vesivoimakauppoja alhaiseen hintaan yksittäisten vesivoiman omistajien kanssa. Kaikki kaupat on tehty kiinteistökaupan muodossa, mutta selvästikin kaupan esisopimuksena. Kaikkiin kauppoihin on liitetty kaupan esisopimukselle tunnusomainen lausuma: "Mikäli myöhemmin Pöyryn tai Ruukin vesivoimalaitosten uudelleen rakentamista koskevien vesilain mukaisten lupahakemusten yhteydessä määrätään jollekin toiselle vesivoiman omistajalle suurempi korvaus kuin edellä mainitussa Oy Vesirakentajan lausunnossa on arvioitu, sitoutuu ostaja maksamaan korvausten erotuksen myyjälle".

Koskienergia Oy:n tekemiä vesivoiman kaupan esisopimuksia ei voida käyttää arvonmäärityksessä vesivoiman lopullista arvoa määrittäessä. Näissä kaupan esisopimuksissa on vesivoiman arvo määritetty koskiensuojelulain mukaiseen korvausperusteeseen ja aikaan perustuen sekä unohdettu jopa muuttaa arvot indeksillä nykyhetkeen. KHO tyrmäsi lijoin päätöksessään tällaisen arvonmäärittämistavan.

Korkein hallinto-oikeus on linjannut jo edellä mainitussa vuonna 2013 antamassaan lijoin päätöksessä rakennetun joen vesivoiman arvon määrittämistä. Kyseessä oli lijoin vesivoiman arvon määrittäminen metsähallituksen omistuksessa olevalta noin 11 %:n osuudelta joen kokonaisvesivoimasta. Hakijan PVO-Vesivoiman korvausesitys oli perustettu koskiensuojelulain mukaiseen korvaustasoon, jolloin hakijan korvausesitys oli noin 1,35 miljoonaa euroa. KHO:n lopullinen päätös korvauksista oli noin 11,5 miljoonaa euroa (eli 970 €/kW).

Edellä mainitun korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun mukaan korvaus käyttöoikeuden perustamisesta toisen omistamaan vesivoimaan tulee määrittää vesivoiman käyvän hinnan eli markkinahinnan perusteella. Asiassa ei ole sovellettavana koskiensuojelulaki. Ratkaisun perustelujen mukaan: "Kun kysymys on rakentamattoman vesivoiman korvaamisesta, lähtökohtana on pidettävä vesivoimaosuuden todennäköistä luovutushintaa riippumattomien osapuolten välillä. Tuotto-odotukset luonnollisesti vaikuttavat niihin kauppahintoihin, joita mahdolliset ostajat olisivat vesivoimaosuuksista valmiita maksamaan. Sähkön hinnan 2000-luvulla tapahtunut nousu heijastuu osaltaan myös vesivoimaosuuksien hintaan. Vanhojen koskiosuuskauppojen perusteella määritetty käypä hinta ei

elinkustannusindeksillä korjattunakaan vastaisi lunastuslain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla luovuttajan täyttä menetystä. Tämän vuoksi arvioiminen on perustettava omaisuuden tuottoon.”

Voimayhtiö (Revon Sähkö, sittemmin Vattenfall ja nykyisin Koskienergia Oy) ei ole maksanut vesivoiman omistajalle vesivoiman käyttämisestä lainkaan korvausta. Voimayhtiön ja vesivoiman omistajan kesken on tehty 1980-luvun alkuvuosina sopimus kalataloushaittojen pienentämisestä kalanistutusvelvoitteella. Muusta ei ole sovittu pääasiassa sen vuoksi, että voimayhtiö on aina tarjonnut vain sopimusta vesivoiman kaupasta halpaan hintaan ja vesivoiman omistaja on toivonut määrääikaista vesivoiman käyttöoikeussopimusta. Nyt, kun yhtiö on pakkotoimin hakemassa vesivoiman pysyvää käyttöoikeutta, korvausasiat on saatettava viimein kuntoon myös aiemman vesivoiman käytön osalta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen (KHO 2642, Dnro 420/1/11) viitaten Siikajoen kunta vaatii vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden luovuttamisesta päätöksentekoaikajankohdan mukaista täyttä korvausta vesilain puolitoistakertaisuus huomioon ottaen.

Viitaten edellä mainitun päätöksen perusteisiin koskiensuojelulain mukainen korvaustaso Siikajoella 125 €/kW eli puolitoistakertaisena 187,50 €/kW on vesivoiman nykyarvoksi aivan liian alhainen. Kyseisessä lijoin päätöksessä korkein hallinto-oikeus nosti koskiensuojelulain mukaisen vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon perusteella määritetyn vesivoiman arvon noin viisinkertaiseksi. Lijolla vesivoiman arvoksi määrättiin 970 €/kW. Samalla tavalla laskien Siikajoella vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon mukainen arvo 125 €/kW olisi 638 €/kW ja puolitoistakertaisena 956 €/kW. Siikajoen kunta on vaatinut omistamansa vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden menettämisestä käyvän hinnan mukaista täyttä korvausta, vesilain mukainen puolitoistakertaisuus huomioon ottaen 956 euroa/kW. Korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko lupahakemuksen jättämishetkestä 30.10.2012 alkaen korvauksen maksuhetkeen asti.

Vesilain 13 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voi hakemusasian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneiden edunmenetysten, niin sanottujen vanhojen vahinkojen korvaamisesta. Hallituksen esityksessä vesilain kokonaisuudistamiseksi (HE 277/2009 vp.) 13 luvun 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa asiasta todetaan: ”Lupaviranomainen voisi, katsoessaan esimerkiksi korvausvaatimuksen käsittelemisen lupahakemuksen yhteydessä aiheuttavan viivästystä tai sen muutoin olevan epätarkoituksenmukaista, jättää 3 momentin nojalla lupa-asian käsittelyn yhteydessä esitetyn vaatimuksen tutkimatta. Tällöin korvausta olisi vaadittava lupaviranomaisessa erikseen vireille pantavalla hakemuksella. Tämän kaltainen menettely on kuitenkin vesioikeudellisen samanaikaisuusperiaatteen vastaista ja siihen tulisi suhtautua pidättyväisesti.”

Koska voimayhtiö ei ole maksanut vesivoiman tähänastisesta käyttämisestä korvausta, Siikajoen kunta on vaatinut nyt vesivoiman aiemmasta korvauksetta käyttämisestä korvausta kymmenen vuoden ajalta (lupahakemuksen jättämistä 30.10.2012 edeltävältä ajalta). Tälle korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko kymmenen vuoden ajalta korkoa korolle laskien. Lisäksi sekä pääomaosuudelle että korko-osuudelle tulee 30.10.2012 alkaen laskea ja maksaa lain mukainen 6 %:n korko korkoa korolle laskien korvauksen maksuhetkeen saakka.

Siikajoen kunta on vaatinut kulujensa korvaamista laillisine korkoineen asian hoitamisesta aluehallintovirastossa. Koskienergia Oy:n hakemus on korvausperiaatteiden osalta ylimalkainen ja vallitsevan oikeuskäytännön vastainen. Siinä ei ole lainkaan otettu huomioon korkeimman hallinto-oikeuden uutta linjausta vesivoiman arvon määrittämisessä. Siikajoen kunnalla on ollut erityinen syy paneutua hakemuksesta täysin poikkeavaan oikeuskäytäntöön ja sen vaikutuksiin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Kun otetaan huomioon pakkotoimioikeudesta johtuva asian laatu, tulee Siikajoen kunnan kulut lupaviranomaisessa 744 euroa korvata täysimääräisesti.

5. Siikajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen / Raahen kaupungin ympäristölautakunta on todennut, että hakemuksessa ja siihen liittyneissä suunnitelmissa on jätetty selvittämättä useita oleellisia tietoja. Aluehallintoviraston täydennyspyynnön johdosta hakija on merkittävältä osin muuttanut lupahakemustaan, joka vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista ja hankkeen vaikutusten arviointia. Vaadittujen täydennysten ja hakijan tekemien muutosten johdosta hakemuksen suunnitelmaselostus on monelta osin ristiriidassa haetun toiminnan ja lupahakemuksessa esitettyjen seikkojen kanssa. Erityisen ongelmallista on, että muutosten jälkeen monet rakentamisen vaikutukset jäävät tarkastelematta tai niitä on tarkasteltu puutteellisesti. Suunnitelmaselostus ja erityisesti sen vaikutusten arvioinnin esittely olisi selvyiden vuoksi muutosten johdosta pitänyt päivittää hakemukseen kokonaan. Hakemuksen hyötyjen ja haittojen vertailu olisi pitänyt uusida, koska osa lasketusta hyödystäkin jää muutosten jälkeen saamatta Ruukinkoskeen tapahtuvan vähimmäisjuoksutuksen johdosta.

Haetussa voimalaitoksen kunnostamisessa on käytännössä kyse kokonaan uuden voimalaitoksen rakentamisesta. Suunnitelmaselostuksessa ja hakemuksen täydennyksissäkin on jätetty tarkastelematta tai ohitettu kokonaan se, että voimalaitoksen uusiminen merkitsee isoa muutosta Siikajoen keskustaajaman Ruukin maisemassa tärkeässä Ruukinkoskessa. Nykykäytännössä Ruukinkoskessa on virrannut vettä eri tavalla kuin tulevassa tilanteessa, mikäli hanke toteutuu nyt haetussa muodossa. Hakemuksesta ei ilmene esimerkiksi sitä, kuinka useana päivänä vuodessa vettä olisi nykyistä vähemmän ja kuinka usein nykyistä käytäntöä enemmän. Tämä olisi ollut tärkeä tieto kuntalaisille ja hakemuksesta lausujille, kun hakemus on ollut nähtävillä.

Siikajoen keskustaajaman asukkaille olisi havainnollista nähdä esimerkiksi valokuvoin esitettynä erilaisia virtaamatilanteita. Erityisen tärkeää olisi selvittää kuvin, millainen Ruukinkoski olisi muutetun lupahakemuksen mukaisella minimivirtauksella (keskialivirtaama eli 5,1 m³/s). Mikäli käytetään hakemuksen (31.10.2012) voimalaitoksen rakennusvirtaaman 26,4 %:n pysyvyyttä, voidaan todeta, että vuosittain ajasta lähes kolmeneljäsosaa olisi Ruukinkoskessa juoksutettavan veden määrä mainittu minimi eli 5,1 m³/s tai pienempi, kun joessa virtaa vettä vielä vähemmän. Asukkaiden odotukset lopputilanteesta saattavat nyt olla todellisesta tilanteesta poikkeavat, sillä hakemuksen täydennyksen kuvissa virtaama on kaksinkertainen hakemuksessa esitettyyn minimivirtaamaan nähden. Käytetyt kuvat osoittavat aika tavanomaista näkymää nykytilanteesta (virtaama Ruukinkoskessa noin 10 m³/s), mutta ne eivät anna oikeaa kuvaa rakentamisen jälkeisestä tavallisimmasta tilanteesta (virtaama Ruukinkosken puolella 5 m³/s). Oikeanlaiset havainnekuvat olisivat antaneet paremman kuvan siitä, riittääkö esitetty keskialivirtaama pitämään kosken näkymät hyväksyttävällä tasolla. Hakemuksessa jää mainitsematta, että kuvissa esitetty tilanne esiintyisi hankkeen toteutumisen jälkeen jatkossa

vain tulvatilanteissa, jolloin kokonaisvirtaama Siikajoessa Ruukinkosken kohdalla olisi reilusti yli 50 m³/s. Edes Siikajoen alajuoksulla olevalla Länkelän virtaamamittausasemalla näin suuren virtaaman tilanteita ei vuosittain ole usein eikä kovin pitkäkestoisesti.

Kalaston kannalta on hyvä parannus, että Ruukinkoskeen päästetään vettä jatkossa jatkuvasti. Hakija on liittänyt hakemukseensa vaadittuna lisäselvityksenä Ruukinkosken kalataloudellisen selvityksen. Selvityksessä on arvioitu myös hankkeen töiden aikaisia ja käytön aikaisia vaikutuksia sekä esitetty mahdollisia toimenpiteitä haittojen vähentämiseksi. Lupahakemuksen täydennykseen kalatalousselvityksessä esille tulleita asioita on huomioitu toteamalla, että kosken alaosalla voidaan tarvittaessa tehdä pienimuotoista kosken pohjan muotoilua koskesta tulevan virtaaman ohjaamiseksi alakanavan suulle. Suunnitelmaa tai sen luonnoksia ei hakemuksessa ole esitetty. Hakemuksessa on jätetty huomiotta, että kalataloudellisten haittojen kompensoimiseksi tulee selvityksen mukaan Ruukinkoskeen johtaa mahdollisimman suuri virtaama, jolloin kalojen luonnontuotanto ja poikasalueet säilyvät mahdollisimman entisellään. Kalatalousselvityksen mukaan syyskutuissille kaloille talviaikainen virtaaman väheneminen voi aiheuttaa ongelmia Ruukinkoskessa uoman ajoittaisen kuivumisen ja pohjaan jäätyminen vuoksi. Negatiivinen vaikutus näkyy erityisesti syyskutuisten kalojen mädin selviytymisessä. Vaikka nykyisellään syyskutuisten kalojen vähyyden johdosta tällä ei ole Ruukinkoskessa suurta merkitystä, saattavat vähävetisyys ja jäätyminen muodostua esteeksi mahdollisesti kasvavan syyskutuisen kalaston lisääntymiselle. Joen tilan parantamiseen on panostettu viime vuosina näkyvästi ja yhtenä tavoitteena on palauttaa syyskutuista kalaa jokeen. Ruukinkoskeen on rakennettu kutusoraikkoja, parannettu matalan osan vesitystä ja rakennettu talvehtimis- ja suoja-alueita. Tehdyt kalataloudelliset kunnostustoimet parantavat tilannetta nyt suunnitellussa tilanteessa vähän veden aikaan alivirtaamatilanteissa, mutta heikentävät tilannetta nykyisestä alivirtaamaa suuremmilla virtaamilla. Hakemuksen täydennyksessä käytettyjen ilmakuvien mukainen noin 10 m³/s virtaama olisi kalastonkin kannalta merkittävästi vielä parempi kuin hakemuksen täydennyksessä virtaamaksi esitetty 5 m³/s.

Hakemuksessa olisi tullut perustella, miksi siinä on jätetty huomiotta kalatalousselvityksessä todettu voimalaitoksen yläkanavan virtausnopeuden ja kanavan muuttuminen lampimaisesta alueesta läpivirtausränniksi ja kaloille huonosti soveltuvaksi alueeksi. Kalatalousselvityksessä toimenpiteeksi alas vaeltavien kalojen tappioiden vähentämiseksi esitetään esimerkiksi ohjaavaa säleikköä voimalaitoskanavan yläosaan. Ellei erityisiä perusteita säleikön rakentamista vastaan ole, tulee esitetty suojaus tehdä.

Muutettu hakemus parantaa tilannetta Ruukinkosken osalta oleellisesti siihen nähden, mikä olisi ollut tilanne alkuperäisessä voimalaitoksen uusimislupahakemuksessa. Kyläkuvalle ja kalastollekin on merkittävä parannus, että voimalaitosta käytetään siten, että alivirtaamatilanteissa (virtaus alle 5,1 m³/s) vettä johdettaisiin voimalaitoksen sijaan Ruukinkoskeen. Näiltä osin hakemusta on täydennyspyyntöjen jälkeen muutettu. Koski on Ruukin kylälle maisemallisesti tunnusomainen elementti, joka olisi aiemman suunnitelman mukaan menetetty ja tilalle olisi tehty lampimainen suvanto.

Hakemuksessa on kiinnitetty huomiota patoturvallisuusasioihin, mutta tulvauhanalaisuus on osaksi huomioimatta. Hakemuksessa on jätetty mainitsematta ja huomiotta, että nykyisestä voimalaitoksesta ja siihen liittyvästä vesistön järjestelystä on aiheutunut tai saattanut aiheutua

lisähaittoja lähirakennuksille veden tulvimisesta kanavasta saaren kautta Ruukinkoskeen. Tulvavaara on rekisteröity jo vuoden 1941 vesistö-toimikunnan päätöksessä. Uuden rakennussuunnitelman toteutumisen jälkeistä tulvariskiä on hakemuksen ja siihen liitettyjen selvitysten pohjalta vaikea arvioida, koska suunnitelmissa ei ole esitetty kanavan ympärillä olevien maa-alueiden korkotietoja tai edes kanavan poikkileikkauskuvia Yrityspuistoon johtavan maantiesillan ja voimalaitos-rakennuksen väliltä. Kreivinsaaren rakennuskanta on kastunut tulvaveden johdosta rakennetun kanavan suunnasta tulleeella tulvavedellä ja rakennukset ovat menneet kastumisesta johtuen osaksi heikkoon kuntoon ja niille on jouduttu hakemaan purkulupaa. Toisella puolella Ruukinkosken tulvavesi on selvästi alempana eikä tulva nouse sitä kautta saaren rakennusten kohdalla niin helposti. Asian toteamiseksi olisi ollut tarpeen sisällyttää hakemukseen tarkemmat korkotiedot myös Ruukinkoskesta. Koska Kreivinsaaren alueelle on jatkossakin suunniteltu asumista, tulee tämä huomioida voimalaitoksen tulovesikanavan suunnittelussa riittävin suojapenkerein. Suojapenkereiden koroissa tulee huomioida merkittävästi korkeampi taso kuin ylin sallittu padotuskorkeus NN + 44,58 m. Vanhassa vesistötoimikunnan päätöksessä on käytetty sisäänottokanavan rannalle rakennettavien patojen suojakorkeuslukuina muun muassa korkeutta NN + 47,00 m.

Voimalaitoksen uusimista koskevaan lupapäätökseen tulee sisällyttää myös Rautatiesillan vieressä oleva vanha pohjapato ja nykyisen kalatien kunnostus. Tämän luvan yhteydessä olisi luontevaa velvoittaa voimalaitoksen luvan saaja kunnostamaan ja kunnossa pitämään Ruukinkosken yläosassa olevaa pohjapatoa samoin kuin siinä olevaa kalatietä tai ainakin vastaamaan osaltaan näiden kunnossa-pitokustannuksista. Olisi oikeudenmukaista, että padosta hyödyn saava myös vastaa haittojen ehkäisemisestä ja padon ja kalatien ylläpidosta. Nykyisessä tilanteessa ylläpito tapahtuu valtion eli veronmaksajien varoista. Pohjapadon tarve muuhun kuin voimalaitoksen käyttöön on nykyään ilmeisen vähäinen. Kuten hakemuksesta ilmenee, vesistötoimikunnan päätöksessä vuodelta 1943 Ruukinkosken pohjapadon korotus on tehty voimalaitoksen tarpeita varten. Vesistötoimikunnan päätöksessä pohjapadon harjan korotetuksi korkeudeksi määrättiin NN + 44,31. Hakemuksen puutteena voi pitää, ettei siinä ole esitetty kunnostusarvioita tai edes mittauksia radanvarren ylivirtauspadon osalta. Pato on oleellinen osa voimalaitoksen toimintaa.

Lupapäätöksessä tulee edellyttää, että voimalaitoksen rakennusluvan saajan tulee tehdä Ruukinkoskessa säännöllisesti vedenkorkeus- ja virtaamamittauksia. Virtauslaskelmien epävarmuustekijöiden vähentämiseksi hakija tulee velvoittaa laatimaan purkautumiskäyrä pohjapadon ja luvan mukaisen padon harjakorkeuden kautta purkautuvalle virtaamalle. Jatkossa ei tule hyväksyä hakijan esittämää mallia, jossa Siikajoen kokonaisvirtaamassa käytettäisiin entiseen tapaan vertailulukuna Siikajoen Länkelän mittausaseman mittaustuloksia voimalaitospaikasta 18 kilometriä alajuoksulle päin. Laajalla Siikajoen valuma-alueella sadanta ja sitä kautta myös valunta voivat vaihdella osa-alueittainkin merkittävästi aiheuttaen poikkeamia laskennallisista keskiarvoista. On luvan saajan etu ja tärkeää myös voimalaitoksen toimintaa valvoville viranomaisille, että virtaamatiedot ovat oikeita voimalaitoksen läpi menevän vesimäärän lisäksi myös Ruukinkoskeen johdetun vesimäärän osalta.

Lupaviranomaisen tulee huomioida, että Uljuan altaan säännöstelyä koskevaan lupaan on kirjattu mahdollisuus juoksuttaa tarvittaessa lisävetä erityisiä tarpeita kuten Siikajoki-melontaa varten. Vähävetisinä vuosina lisäveden juoksutusmäärä on ollut 10–20 m³/s. Siikajoen kivisissä koskissa

kuten Ruukinkoskessa hakijan esittämä 5 m³/s ei mahdollista vielä hyvää melontamahdollisuutta. Kyseistä tai muita tapahtumia varten tulee lupaviranomaisen liittää lupaan määräys, että Uljuan tekoaltaasta juoksutettua lisävetä tulee voida hyödyntää täysimääräisesti myös Ruukinkoskessa eikä sitä tule juoksuttaa nyt puheena olevan voimalaitoksen kautta niinä aikoina, kun tapahtuma tarvitsee kyseisen lisäveden.

Koska hankkeella on vaikutusta Siikajoen vedenlaatuun, kalastoon ja kalastukseen ainakin Ruukinkoskessa ja sen alapuolisilla lähialueilla, luvan saaja tulee velvoittaa lupamääräyksellä osallistumaan Siikajoen vesistön yhteistarkkailuun ja Siikajoen kalataloustarkkailuun.

Muistutukset

6. Revonlahden osakaskunta / XX on todennut, että Revonlahden osakaskunta ei vastusta vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden myöntämistä Koskienergia Oy:lle.

Siikajoessa olevat voimalaitokset ovat vakiinnuttaneet asemansa vuosikymmenten myötä ja ovat osa Suomen sähköntuotantokapasiteettia. Pienten voimalaitosten erityinen merkitys sähköntuotannossa on niiden säätövoimaominaisuus, jolloin laitteiden modernisoinnilla saadaan voimalan tehoa huomattavasti lisättyä ja se saadaan paremmin vastaamaan nykyiseen vesivoimasähkön tuotantotapaan, erityisesti säätövoiman tuottamiseen. Koskienergia Oy:n hakemuksen mukainen alakanavan ruoppaus ja uudelleen muotoilu parantaa veden virtausta ja vähentää veden pinnan nousua voimalan imuputkessa, jolloin yhdessä laitteiston uusimisen ja modernisoinnin kanssa nämä toimenpiteet parantavat vedestä saatavaa tehoa ja lisäävät hankkeen kannattavuutta. Tällä on hankittavan, osakaskunnan omistuksessa olevan vesivoiman arvoon nostava vaikutus.

Vesivoimarakentamisen kannalta Suomen kaikkein kannattavimmat kohteet on jo joko rakennettu tai koskiensuojelulla suojeltu. Jäljellä olevista vesivoimarakentamisen mahdollisuuksista edullisimpia hankkeita ovat tehonnosto olemassa olevan voimalaitoksen pääkoneiston peruskorjauksen tai uusimisen yhteydessä sekä perkaukset ja yläveden nosto.

Alan kirjallisuudessa vesivoimaloiden erityisinä etuina luetellaan:

- korkea hyötysuhde,
- käyttövarmuus ja pitkä ikä,
- vesivoima on uusiutuva luonnonvara,
- ei ilmansaasteita,
- nopea käynnistys ja kuormitus sekä
- voimayhtiön näkökulmasta muihin sähköntuotantotapoihin verrattuna lähes ilmainen polttoaine,
- vesivoimalat ovat tuotantokustannuksiltaan erityisen edullisia pitkän käyttöikänsä ansiosta sekä energiajärjestelmän toimivuuden ja käyttövarmuuden kannalta
- vesivoimalla on voimatuotannossa erityisasema sen säätöominaisuuksien vuoksi.

Energiamarkkinat ovat muuttuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti. Energian hintataso on yleisesti noussut. Vesivoiman arvoon vaikuttavat sähkömarkkinoiden avautuminen, globaali talouskasvu, energian tuotannon ja siirtotoiminnan eriyttäminen, päästökauppa sekä uusiutuvien energiamuotojen arvostus. Nämä tekijät vaikuttavat

tukkusähkön hintaan, joka on noussut huomattavasti esim. elinkustannusindeksiä voimakkaammin. Tukkusähkön hinta on kolminkertaistunut vuodesta 1997 vuoteen 2010 ja on edelleen nousussa. Muutokset vesivoiman käyvässä arvossa eivät ole väliaikaisia tai hetkellisiä muutoksia. Nämä tekijät ovat muuttaneet energiamarkkinan kokonaan toisenlaiseksi kuin neljännesvuosisata sitten asia oli.

Ilmaston muutoksen vaikutus vesivoiman käyttömahdollisuuksiin tulee Suomessa olemaan Lappia lukuun ottamatta positiivinen. Ilmastonmuutosmallien perusteella sademäärä lisääntyy tulevaisuudessa ja sillä on suora vaikutus vesivoimalaitoksen tulokseen. Etelä- ja keskisessä Suomessa lumen sulamisvesitulvien suuruus pienenee merkittävästi johtuen lauhemmista talvista. Ilmastomallien mukaan alkusyksy tulee olemaan kuivaa, mutta syksyn sateiden lisääntyessä loppusyksyn virtaamat tulevat kasvamaan. Talvisin suurempi osuus sateista tulee vetenä ja lunta sulaa talven aikana enemmän, joten talviaikaiset veden korkeudet ja virtaamat kasvavat selvästi. Ilmastonmuutos tulee parantamaan vesivoiman hyötykäyttöä.

Vesivoiman raaka-ainekustannus on pieni ja hiilidioksidipäästöt vähäisiä. Vesivoimaa käytetään erityisesti arvokkaana säätövoimana kulutus- huippujen aikana. Vesivoiman säädettävyyden arvioidaan olevan jatkossa nykyistäkin merkittävämpi tekijä. Erityisesti tuulivoiman tuotannon ja toisaalta sääolojen vaihtelujen lisääntymisen seurauksena sähköjärjestelmä tarvitsee lisää joustavuutta. Vesivoima on tähän tarkoitukseen ylivoimainen energiamuoto. Nopeasti reagoivana vesivoima on paitsi uusiutuvaa energiaa mutta ennen kaikkea muuta tärkeää säätövoimaa. Suomessa on melko vähäiset mahdollisuudet lisätä vesivoimaenergian tuotantoa uusia isoja voimalaitoksia perustamalla.

Vesivoiman arvo muuttuu sähkön markkinahinnan myötä. Elinkustannusindeksin muutos ei kuvaa koskivoiman arvon muutosta pitkällä aikavälillä. Sähkönhinnan ja erityisesti koskivoiman hinnankehitys on ollut huomattavasti elinkustannusindeksin muutosta voimakkaampaa. Koskivoiman hintakehitys on ollut varovaisestikin ajatellen seitsenkertainen, kun sähkön hinnankehitys arvioidaan 1,5-kertaiseksi vuosina 1994–2008.

Sähköntuotannossa erityinen tarve on tullut myös säätöenergialle, jolla säädellään sähkön käytön kulutushuippuja. Säätöenergiaa tuotetaan erityisesti mm. vesivoimalla ja sen arvo ja hinta on moninkertainen normaaliin perusvoimasähköön verrattuna.

Vesivoiman arvo päästöttömänä säätökykyisenä tuotantomuotona tulee kasvamaan uusiutuvan tuotannon tavoitteiden tuodessa enenevässä määrin säätökyvytöntä tuotantoa markkinoille. Säädettävyydeltään vesivoima on ylivoimainen tapa tuottaa sähköä. Siirryttäessä yhä vähäpäästöisempään energiantuotantoon investoinnit kohdentuvat mm. tuulivoimaan ja ydinvoimaan, joiden säädettävyys on heikko. Vesivoiman tärkein rooli sähköntuotannossa on sen säätöominaisuus, jolla voidaan vastata sähkön kulutushuippuihin tuottamalla sähköä verkkoon sillä hetkellä, kun kulutus on suurin. Vesivoimatuotanto on suurimmillaan aamulla ja illalla, jolloin kulutus on suurin ja pienimmillään yöllä. Sähköverkon tehon muutokset ovat suuria ja vesivoimatuotannolla niihin kyetään reagoimaan nopeasti.

Osakaskunta on katsonut, että Koskienergia Oy:ltä puuttuu yksityisoikeudellinen käyttöperuste vesivoimaan. Vesivoiman omistajana Revonlahden osakaskunta on vaatinut, että vesivoiman pysyvistä

käyttöoikeudesta on maksettava käyvän hinnan mukainen täysi korvaus vesilain mukaisesti puolitoistakertaisena. Korvaus tulee maksaa myös aiemmasta vesivoiman käyttämisestä.

Nykyiseen vesilakiin, niin kuin aiempaankin, sisältyvä mahdollisuus myöntää yksityiselle taholle käyttöoikeus toisen vesivoimaan merkitsee poikkeamista vesivoiman omistajan omaisuudensuojasta. Juuri tätä säännöstä varten aiempaa ja nykyistä vesilakia säädettäessä on tarvittu erillistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tehtyä valtuuslakia. Tämänkin vuoksi korvaus vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden myöntämisestä on ehdottomasti perustuttava luvan myöntämishetken mukaiseen vesivoiman arvoon ottaen huomioon vesivoimatuotantoon liittyvät positiiviset odotukset, eikä niin kuin Koskienergia Oy:n hakemuksessa, neljännesvuosisata sitten koskiensuojelulain toimeenpanossa vallinneeseen arvoon.

Vaikka energiatalouteen liittyy julkisoikeudellisia piirteitä siinä mielessä, että energian kohtuullisen saannin turvaaminen on yleisen edun mukaista, on vesivoima kuitenkin yksityisen omistusoikeuden kohde, eikä sitä voida pakkotoimin antaa toisen hyödynnettäväksi muutoin kuin täyttä korvausta vastaan. Vesivoiman omistajan omaisuudensuojasta poikkeaminen edellyttää nimenomaista säännöstä. Tällaista ei vesilaissa ole, päinvastoin vesivoiman ottaminen toisen käyttöön edellyttää korvauksen maksamista puolitoistakertaisena.

Huomattava on myös, että tässä tapauksessa Koskienergia Oy ei ole hakemassa pysyvää käyttöoikeutta rakentamattomaan vesivoimaan, vaan yksityisessä omistuksessa olevaan enemmistöosaan rakennetusta vesivoimasta. Koskienergia Oy omistaa itse vain pienen vähemmistöosan vesivoimasta. Nyt käsiteltävänä olevasta vesivoimaomaisuudesta on määrättävä omaisuuden käyvän hinnan mukainen täysi korvaus, joka vesilain perusteella korvataan puolitoistakertaisena. Käypä arvo määrittellään markkinahinnan mukaisesti. Kun yksityisomaisuutta siirretään liiketaloudelliseen yksityiseen käyttöön, kysymys on käyvän hinnan määrittämisestä ja yksityisomaisuuden korvaamisesta vesilain ja lunastuslain mukaisesti. Käypä arvo tulee määritellä lunastuslain 44 §:n 1 momentin mukaisesti ajankohtana, jolloin ratkaisu korvauksesta tehdään. Korvaus on suoritettava rakennetun vesivoiman nykyisen markkinahinnan perusteella ottaen huomioon yhtiön mahdollisuus käyttää vesivoimaa kaupallisessa tarkoituksessa hyväkseen, jolloin vesivoiman arvo tulee määrätä käyttöön otettavissa olevan vesivoiman mukaisesti.

Koskienergia Oy:n vesivoimalaitoksen rakenteet ja koneistot uusitaan ja samalla nostetaan niiden rakennusvirtaamaa huomattavasti. Teho- ja energiasäys on huomattava, yhteensä noin 3 400 kW.

Koskivoiman omistajan kannalta koskiosuuden myynti ja vuokraus ovat mahdollisia tapoja saada tuottoa omaisuudestaan. Kauppa-arvossa ja vuokratuottoarvossa on mukana sellainen tulevaisuuteen kohdistuva odotusarvo, joka perustuu sopimuksentekoaikakohdan tietämykseen. Vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden luovutus tulee korvata rakennetun vesivoiman arvona nykyisten ja uusittavien voimalaitosten käytössä. Korvaus on suoritettava pysyvän käyttöoikeuden myöntämisen ajankohdan arvon mukaisena eli rakennetun vesivoiman nykyisen markkinahinnan perusteella. Käypä arvo tässä tilanteessa on se arvo, joka markkinoilla määräytyisi tasavahvojen osapuolten neuvottelemaksi hinnaksi vesivoiman käyttöoikeudesta.

Suomessa vesivoimaa mahdollisesti sisältävien maa- ja vesialuekauppojen lukumäärä on viimeiseksi kuluneen 20 vuoden ajalta niin vähäinen, ettei niiden perusteella voi tehdä päätelmiä vesivoiman hintatasosta. Kauppojen puuttuminen merkitsee myös sitä, ettei kauppahintamenetelmää voida käyttää. Kun koskiosuuksien tai koskitilojen markkinatilanteesta ei saada suoraa tietoa toteutuneiden kauppojen perusteella, on markkinatilannetta tarkasteltava yleisemmän energiamarkkinan hintakehityksen perusteella.

Koskienergia Oy esittää vesivoiman pysyvistä käyttöoikeudesta korvaukseksi 67 €/kW ja vesilain puolitoistakertaisuus huomioon ottaen 100,50 €/kW. Korvausesitys on huomattavan alhainen ja kokonaan perustelematon. Ilmeisesti korvausesitys on johdettu neljännesvuosisata sitten tehdystä koskiensuojelulain toteuttamisesta ja silloin maksetuista korvauksista. Tällainen arvonmäärittämistapa ei ota huomioon uusia nykyaikaan kuuluvia vesivoiman arvoon vaikuttavia tekijöitä.

Siikajoella lunastustoimituksessa koskiensuojelukorvausten tasoksi määrättiin 490 mk/kW eli nykyrahassa 125 €/kW. Koskiensuojelulain mukaisissa korvauksissa ei sovellettu puolitoistakertaisuutta. Jos koskiensuojelukorvauksen muuttaa vesilain 13 luvun 11 §:n mukaisesti puolitoistakertaiseksi olisi 125 €/kW puolitoistakertaisena 187,50 €/kW. Koskiensuojelulaissa säädettiin laissa nimettyjen vesivoimakäytön ulkopuolelle jääneiden koskien ja jokiosuuksien suojelemisesta ja suojelusta vesivoiman omistajille ja käyttöoikeuden haltijoille maksettavista korvauksista. Koskiensuojelukorvaukset määrättiin vain vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon perusteella.

Tässä asiassa on kysymys voimalaitoksen omistajan ja vesivoiman omistajan välisestä suhteesta eikä koskiensuojelulain mukaisesta tilanteesta, niin kuin Koskienergia Oy:n hakemuksen mukainen korvaustarjous näyttää olevan. Yhtiön korvaustarjous näyttää perustuvan ikivanhaan valtiovarainministeriön vuonna 1987 antamaan päätökseen maatalaan kuuluvien eräiden etuuksien arvon perusteista etuuden verotusarvoa määritettäessä. KHO totesi lijoin päätöksessään (KHO 2642, Dnro 420/1/11), että tätä etuuden verotusarvon määrittämistapaa ei voida nykyaikana käyttää vesivoiman käypää arvoa määritettäessä. Esimerkiksi maatalan tai rakennetun tontin käypää arvoa määritettäessä kenenkään mieleen ei tule määrittää arvoa verotusarvon perusteella. Koskienergia Oy yrittää nyt tällaista.

Voimayhtiö (Revon Sähkö, sittemmin Vattenfall ja nykyisin Koskienergia Oy) on saanut tehtyä muutamia vesivoimakauppoja alhaiseen hintaan yksittäisten vesivoiman omistajien kanssa. Kaikki kaupat on tehty kiinteistökaupan muodossa, mutta selvästikin kaupan esisopimuksena. Kaikkiin kauppoihin on liitetty kaupan esisopimukselle tunnusomainen lausuma: "Mikäli myöhemmin Pöryn tai Ruukin vesivoimalaitosten uudelleen rakentamista koskevien vesilain mukaisten lupahakemusten yhteydessä määrätään jollekin toiselle vesivoiman omistajalle suurempi korvaus kuin edellä mainitussa Oy Vesirakentajan lausunnossa on arvioitu, sitoutuu ostaja maksamaan korvausten erotuksen myyjälle".

Koskienergia Oy:n tekemiä vesivoiman kaupan esisopimuksia ei voida käyttää arvonmäärityksessä vesivoiman lopullista arvoa määrittäessä. Näissä kaupan esisopimuksissa on vesivoiman arvo määritetty koskiensuojelulain mukaiseen korvausperusteeseen ja aikaan perustuen sekä unohdettu jopa muuttaa arvot indeksillä nykyhetkeen. KHO tyrmäsi lijoin päätöksessään tällaisen arvonmäärittämistavan.

Korkein hallinto-oikeus on linjannut jo edellä mainitussa vuonna 2013 antamassaan Iijoki-päätöksessä rakennetun joen vesivoiman arvon määrittämistä. Kyseessä oli Iijoen vesivoiman arvon määrittäminen metsähallituksen omistuksessa olevalta noin 11 %:n osuudelta joen kokonaisvesivoimasta. Hakijan PVO-Vesivoiman korvausesitys oli perustettu koskiensuojelulain mukaiseen korvaustasoon, jolloin hakijan korvausesitys oli noin 1,35 miljoonaa euroa. KHO:n lopullinen päätös korvauksista oli noin 11,5 miljoonaa euroa eli 970 €/kW. KHO:n ratkaisun mukaan korvaus käyttöoikeuden perustamisesta toisen omistamaan vesivoimaan tulee määrittää vesivoiman käyvän hinnan eli markkinahinnan perusteella. Asiassa ei ole sovellettavana koskiensuojelulaki. Ratkaisun perustelujen mukaan: "Kun kysymys on rakentamattoman vesivoiman korvaamisesta, lähtökohtana on pidettävä vesivoimaosuuden todennäköistä luovutushintaa riippumattomien osapuolten välillä. Tuotto-odotukset luonnollisesti vaikuttavat niihin kauppahintoihin, joita mahdolliset ostajat olisivat vesivoimaosuuksista valmiita maksamaan. Sähkön hinnan 2000-luvulla tapahtunut nousu heijastuu osaltaan myös vesivoimaosuuksien hintaan. Vanhojen koskiosuuskauppojen perusteella määritetty käypä hinta ei elinkustannusindeksillä korjattunakaan vastaisi lunastuslain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla luovuttajan täyttä menetystä. Tämän vuoksi arvioiminen on perustettava omaisuuden tuottoon."

Voimayhtiö (Revon Sähkö, sittemmin Vattenfall ja nykyisin Koskienergia Oy) ei ole maksanut vesivoiman omistajalle vesivoiman käyttämisestä lainkaan korvausta. Voimayhtiön ja vesivoiman omistajan kesken on tehty 1980-luvun alkuvuosina sopimus kalataloushaittojen pienentämisestä kalanistutusvelvoitteella. Muusta ei ole sovittu pääasiassa sen vuoksi, että voimayhtiö on aina tarjonnut vain sopimusta vesivoiman kaupasta halpaan hintaan ja vesivoiman omistaja on toivonut määrääkaista vesivoiman käyttöoikeussopimusta. Nyt, kun yhtiö on pakkotoimin hakemassa vesivoiman pysyvää käyttöoikeutta, korvausasiat on saatettava viimein kuntoon myös aiemman vesivoiman käytön osalta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen (KHO 2642, Dnro 420/1/11) viitaten Revonlahden osakaskunta on vaatinut vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden luovuttamisesta päätöksentekoaikajankohdan mukaista täyttä korvausta vesilain puolitoistakertaisuus huomioon ottaen. Päätöksen perusteiden mukaan koskiensuojelulain mukainen korvaustaso Siikajoella 125 €/kW eli puolitoistakertaisena 187,50 €/kW on vesivoiman nykyarvoksi aivan liian alhainen. Kyseisessä Iijoki-päätöksessä korkein hallinto-oikeus nosti koskiensuojelulain mukaisen vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon perusteella määritetyn vesivoiman arvon noin viisinkertaiseksi. Iijoen vesivoiman arvoksi määrättiin 970 €/kW. Samalla tavalla laskien Siikajoella vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon mukainen arvo 125 €/kW olisi 638 €/kW ja puolitoistakertaisena 956 €/kW. Revonlahden osakaskunta omistaa vesivoimaa Ruukinkoskessa 651,5 kW eli korvaukseksi tulisi 651,5 kW x 956 €/kW = 622 997 euroa. Korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko lupahakemuksen jättämishetkestä 30.10.2012 alkaen korvauksen maksuhetkeen asti.

Vesilain 13 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voi hakemusasian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneiden edunmenetysten, niin sanottujen vanhojen vahinkojen korvaamisesta. Hallituksen esityksessä vesilain kokonaisuudistamiseksi (HE 277/2009 vp.) 13 luvun 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa asiasta todetaan: "Lupaviranomainen voisi, katsoessaan esimerkiksi korvausvaatimuksen käsittelemisen lupahakemuksen yhteydessä aiheuttavan viivästyistä tai sen

muutoin olevan epätarkoituksenmukaista, jättää 3 momentin nojalla lupa-asian käsittelyn yhteydessä esitetyn vaatimuksen tutkimatta. Tällöin korvausta olisi vaadittava lupaviranomaisessa erikseen vireille pantavalla hakemuksella. Tämän kaltainen menettely on kuitenkin vesioikeudellisen samanaikaisuusperiaatteen vastaista ja siihen tulisi suhtautua pidättyväisesti.”

Koska voimayhtiö ei ole maksanut vesivoiman aiemmasta käyttämisestä korvausta, Revonlahden osakaskunta on vaatinut vesivoiman käyttämisen korvaamista lupahakemuksen jättämistä 30.10.2012 edeltävältä kymmenen vuoden ajalta yhteensä 210 000 euroa. Korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko kymmenen vuoden ajalta korkoa korolle laskien eli yhteensä 376 000 euroa. Lisäksi sekä pääomaosuudelle 210 000 € että korko-osuudelle 376 000 € tulee 30.10.2012 alkaen laskea ja maksaa lain mukainen 6 %:n korko korkoa korolle laskien korvauksen maksuhetkeen saakka.

Yhteenvedo korvausvaatimuksista:

- korvaus vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta 623 000 euroa
- korko 6 % edellä mainitulle pääomalle 30.10.2012 alkaen korvauksen maksuhetkeen saakka
- korvaus vesivoiman käytöstä kymmenen vuoden ajalta eli ajalta 1.10.2002–30.10.2012=210 000 euroa
- korko 6 % korkoa korolle laskien edellä mainitulle pääomalle ajalle 1.10.2002–30.10.2012= 376 000 euroa
- korko 6 % ajalle alkaen 30.10.2012 korvausten maksuhetkeen saakka vanhasta saatavasta (210 000 €+376 000 €).

Revonlahden osakaskunta on lisäksi vaatinut kulujensa korvaamista laillisine korkoineen asian hoitamisesta aluehallintovirastossa. Koskienergia Oy:n hakemus on korvausperiaatteiden osalta ylimalkainen ja vallitsevan oikeuskäytännön vastainen. Siinä ei ole lainkaan otettu huomioon korkeimman hallinto-oikeuden uutta linjausta vesivoiman arvon määrittämisessä. Revonlahden osakaskunnalla on ollut erityinen syy paneutua hakemuksesta täysin poikkeavaan oikeuskäytäntöön ja sen vaikutuksiin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Kun otetaan huomioon pakkotoimioikeudesta johtuva asian laatu, tulee osakaskunnan kulut lupaviranomaisessa 2 604 euroa korvata täysimääräisesti.

7. XX ja XX ovat todenneet, että Myllykosken tilalla RN:o 12:17 Siikajoen Kalliokoskella on alkuperäinen myllyrakennus, jonka vesivoimaa on käytetty vuonna 1925 myönnetyn luvan saamisesta lähtien. Edelleen voimassa olevaan lupaan perustuen muistuttaja on vaatinut, että vesivoiman käyttöoikeus ja vesimäärä Kalliokoskessa palautetaan ennen 1930-luvulla tehtyä joen perkausta olleelle tasolle, koska perkaus vaikeutti myllytoiminnan käyttöä ja jota ei ole korvattu millään tavalla. Uljuan altaan rakentaminen ja siellä tapahtuva veden säännöstely on edelleen vähentänyt veden virtausta, vaikka altaan alkuperäinen tarkoitus oli tulvasuojelun ja tasaisemman virtauksen aikaan saaminen ympäri vuoden.

Riittävän virtauksen varmistamiseksi olisi laitettava valtatie 8 Siikajoen ylittävän sillan alle automaattinen vedenkorkeuden mittauslaite, joka ilmoittaa Uljuan altaalle tiedon ohivirtausluukkujen avaamisen tarvittaessa.

Myllyrakennus on puurakenteiden ja katon osalta korjattu 2000-luvulla Museoviraston toimesta ja valvonnassa. Uljuan altaan rakentamisen jälkeen ja virtauksen vähenemisen johdosta myllyn turbiinikoneisto kärsi, koska

vähäinen virtaus toi lietettä ja mutaa turbiinilaarin täyteen ja ruostutti koneiston pilalle. Asian korjaamiseksi Uljuan altaan ympärivuotista juoksutusta on lisättävä, jolloin Siikajoen Ruukinkosken ja Pöyrynkosken välissä olevan Kalliokosken vesivoimaa voidaan ottaa uudelleen käyttöön.

Koskienergia Oy:n hakemusta ei voi hyväksyä koko koskivoiman osalta ilman jakokunnan omistajien yksimielistä päätöstä, koska heidän hallussa on suurin osa Ruukinkosken koskiosuuksista. Määräaikaisesta sopimuksesta on heidän kanssaan luonnollisesti sovittava vuotuinen korvaus.

Hakijan selitys

Hakija on 30.10.2014 antamassaan selityksessä todennut seuraavaa:

1. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Ruukinkosken keskialivirtaama

Keskialivirtaaman suuruus vaihtelee valitun havaintojakson mukaisesti. Hakemussuunnitelmassa Ruukinkosken keskialivirtaama noin 5 m³/s on määritetty Länkelän virtaama-asteikon 30 vuoden havaintosarjan (1981–2010) perusteella. Hydrologisissa selvityksissä 30 vuoden havaintojakson on yleisesti katsottu antavan riittävän luotettavan selvityksen virtaamista. Vertailupaikkana käytetyltä Siikajoen Länkelän virtaama-asteikolta on havaintoja ympäristöhallinnon OIVA-tietojärjestelmässä vuodesta 1936 alkaen. Tietojärjestelmässä vuosien 1969, 1976–1980, 1987–1988 ja 1993–1998 havaintosarjat ovat puutteellisia tai puuttuvat kokonaan.

Kun vajaan ja puuttuvat vuodet jätetään pois, saadaan vuosijakson 1936 - 2013 Ruukinkosken keskialivirtaamaksi 3,8 m³/s. Tähän verrattuna hakemussuunnitelmassa esitettyä arvoa 5 m³/s ei voida pitää ainakaan liian pienenä. Sen lisäksi, mitä luonnonuomaan johdettavasta vesimäärästä todetaan kalatalousviranomaisen lausuntoon annetussa selityksessä, hakija on katsonut, että ELY-keskuksen vaatimalle, hakijan esittämää suuremmalle juoksutusvelvoitteelle luonnonuomaan ei ole perusteita.

Luonnonuoman muotoilu

Hakija hyväksyy ELY-keskuksen esityksen luonnonuoman alaosalla mahdollisesti tarvittavasta muotoilusta kalaston houkutusvirtauksen ja vesieliöstön nousumahdollisuuksien varmistamiseksi.

Ruukinkosken vanha pohjapato

Ruukinkosken vanha pohjapato luonnonuomassa kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Vaatimus pohjapadon omistuksen siirtämisestä valtiolta Koskienergia Oy:lle ei kuulu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan ja vaatimus on siten jätettävä huomioimatta. Koskienergia Oy katsoo, että pohjapadon omistusjärjestelyjä koskevat asiat tulee tarpeen mukaan sopia osapuolten kesken pidettävissä neuvotteluissa.

2. Kainuun ELY-keskus, kalatalousviranomainen

Juoksutus

Lausunnossa on vaadittu Ruukinkosken luonnonuoman juoksutukseksi 7 m³/s tai koko tulovirtaama, mikäli se on tätä pienempi. Juoksutusvaatimusta

ei ole tarkemmin eikä esitetty mitään tosiasiallisia etuja tai hyötyjä, joita hakemussuunnitelmassa esitetty 5 m³/s suuruinen ohijuoksutus ei turvaisi.

Hakemuksen liitteenä olevassa kalatalousselvityksessä on perusteltu 5 m³/s suuruisen vesimäärän riittävyys Ruukinkosken luonnonuomaan. Periaatteena on käytetty ympäristövirtaama-ajatusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää määrällisesti, laadullisesti ja ajallisesti riittävä virtaama joen ekosysteemin hyvän tilan ja koskimaiseman turvaamiseksi. Hakija on katsonut, että lausunnossa vaadittu juoksutusmäärä on kohtuuttoman suuri suunnitellun voimalaitoksen tuottoon nähden ja heikentäisi hankkeen kannattavuutta.

Luonnonuoman muokkaaminen sekä nousuyhteyden ja alasvaelluksen varmentaminen

Ruukinkosken luonnonuoman toimivuutta kalojen nousureittinä voidaan tarkkailla koekalastuksin hankkeen valmistuttua esimerkiksi kahden ensimmäisen vuoden aikana. Koekalastuksista laaditaan raportit, jotka toimitetaan kalatalousviranomaiselle. Luonnonuoman toimiessa vaellusreittinä se turvaa kalojen alasvaellusmahdollisuudet. Tarvittaessa luonnonuomaa muotoillaan kalatalousviranomaisen ohjeiden mukaisesti niin, että uoman vesitys toteutuu johdettavaan vesimäärään nähden kalaston, vesieliöstön ja koskimaiseman kannalta mahdollisimman hyväksi. Lausunnossa esitetty ehdollinen kalatievelvoite voimalaitoksen yhteyteen on siten tarpeeton.

3. Kainuun ELY-keskus, patoturvallisuusviranomainen

Hakijalla ei ole huomautettavaa patoturvallisuusviranomaisen lausuntoon.

5. Siikajoen kunta, ympäristönsuojeluviranomainen

Hankkeen vaikutukset Ruukin maisemaan

Ruukinkosken voimalaitoksen alue on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi. Kaavamääräysten mukaisesti alueella voidaan toteuttaa muun muassa voimaloita ja muuntamoita. Uusittava voimalaitos rakennetaan samalle paikalle kuin nykyinen voimalaitos. Näin ollen hanke ei aiheuta merkittävää muutosta Ruukin maisemassa.

Ruukinkosken luonnonuomaan on tarkoitus juoksuttaa aina vähintään 5 m³/s tai mikäli tulovirtaama on tätä pienempi, juoksutetaan luonnonuomaan koko tulovirtaama. Lisäksi, kun tulovirtaama on suurempi kuin 45 m³/s, juoksutetaan sen ylittävä osa pääsääntöisesti kokonaan luonnonuomaan. Luonnonuoman juoksutusmäärät tavanomaisena vesivuotena on nähtävissä hakemussuunnitelmaan liitetystä Ruukinkosken vuosien 1981–2010 virtaaman pysyvyyssäyrästä.

Kalasto

Voimalaitoksen ylakanavan avartamisen vaikutus kalastolle on hakemussuunnitelmassa huomioitu parantamalla luonnonuoman olosuhteita. Voimalaitoksen uudelleen rakentamisen yhteydessä Ruukinkosken luonnonuomaan ohjataan jatkuva vähimmäisjuoksutus, mikä lisää luonnonuoman merkitystä kalojen ja muun eliöstön vaellusreittinä.

Tulvahaitat

Rantarakennuksille ja -rakenteille mahdollisesti aiheutuvat tulvahaitat ja -vahingot ovat parhaiten vältettävissä määrittämällä alueelle alimmat sallitut rakennuskorkeudet. Yleensä tästä huolehtii kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Ruukinkosken vanha pohjapato

Pohjapadon ja sen yhteydessä olevan kalatien omistaa valtio ja niiden kunnossapidosta vastaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Pohjapatoa ja kalatietä koskevat vaatimukset eivät kuulu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan ja ne on siten jätettävä huomioimatta.

Vedenkorkeuksien ja virtaamien tarkkailu

Vedenkorkeuksien ja virtaamien tarkkailun osalta hakija toistaa hakemussuunnitelmassa ja sen täydennyksessä esitetyn.

Siikajoen vesistön yhteistarkkailu ja Siikajoen kalataloustarkkailu

Ruukin voimalaitoksen uusiminen ei aiheuta mitään pysyvää haittaa tai muutosta Siikajoen vedenlaatuun. Vaatimus hakijan velvoittamisesta Siikajoen vesistön yhteistarkkailuun on perusteeton.

Kalataloustarkkailun osalta hakija viittaa Kainuun ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen lausunnosta annettuun selitykseen. Ruukin voimalaitoksen uusimisen vaikutusalue rajoittuu Ruukinkoskeen ja vaatimus osallistumisesta Siikajoen vesistön laaja-alaisempaan kalataloustarkkailuun on perusteeton.

4. Siikajoen kunta ja 6. Revonlahden osakaskunta

Siikajoen kunnan ja Revonlahden osakaskunnan muistutukset ovat saman sisältöiset ja perusteiltaan yhteneväiset, joten hakija on antanut niille yhteisen selityksen.

Koskienergia Oy on kiistänyt Siikajoen kunnan ja Revonlahden osakaskunnan kaikki vaatimukset perusteiltaan kestäättöminä ja osin virheellisinä.

Muistutuksissa on käsitelty yleisellä tasolla vesivoiman etuja ja korostettu erityisesti vesivoiman säättöomaisuuksista saatavia hyötyjä sähköntuotannossa ottamatta huomioon nyt käsiteltävänä olevan Ruukinkosken olosuhteita. Tosiasiassa Ruukissa ei ole lainkaan säättömahdollisuutta. Laitoksen yhteydessä ei ole tuotannonohjausta mahdollistavaa varastoallasta, vaan laitos on jokilaitos, jonka käyttö määräytyy täysin tulovirtaamien mukaisesti. Hakemussuunnitelmassa on selvästi todettu, että Ruukin laitoksella ei harjoiteta säännöstelyä. Tulo- ja alakanavaa avarretaan vain siinä määrin, että vedenkorkeudet ja virtaushäviöt pysyvät nykyisellään.

Muistutuksissa viitataan energian hintatason yleiseen nousuun vesivoiman arvoa nostavana tekijänä. Tukkusähkön hinnan on todettu kolminkertaistuneen vuodesta 1997 vuoteen 2010. Muistutuksissa on kuitenkin jätetty mainitsematta, että sittemmin hintataso on jälleen voimakkaasti laskenut. Esimerkiksi, kun vuoden 2013 alussa tukkusähkön hinta oli lähes 50 €/MWh, oli hinta saman vuoden lopussa enää alle 30 €/MWh eli hinta laski vuodessa noin 40 %. Hinta on pysynyt matalana

myös vuonna 2014. Muistutuksissa tukkusähkön hinnan on todettu nousseen huomattavasti elinkustannusindeksiä voimakkaammin. Tämäkään ei pidä paikkaansa. Esimerkiksi aikavälin tammikuu 2004–heinäkuu 2014 elinkustannusindeksin nousu noin 21 % vastaa varsin hyvin sähkön Suomen aluehinnan ja koko Pohjolan hintatasoa edustavan systeemihinnan vastaavan jakson hintakehitystä. Hetkellisesti sähkön hinnassa on toki ollut suuria vaihteluita.

Muistuttajilla on väärä käsitys siitä, että hakemussuunnitelmassa esitetty vesivoiman arvo ja korvaushinta perustuisivat ”neljännesvuosisata sitten koskiensuojelulain toimeenpanossa vallinneeseen arvoon”. Hakemussuunnitelmassa arvon määrittäminen on tehty ainoastaan samalla menetelmällä kuin suojelutoimituksissa eli arvioitu Ruukinkosken vesivoiman teknistä ja hydrologista rakennettavuutta, säännöstelymahdollisuuksia ja rakentamisen edullisuutta kokonaisuudessaan tämän päivän kustannustasossa. Ruukinkosken putouskorkeus on pieni, noin 3,5 m. Ruukinkoski sijaitsee lähes keskellä Ruukin taajamaa, mikä estää vesivoiman keskittämisen putouskorkeudeltaan nykyistä suurempaan portaaseen padotuskorkeutta nostamalla ja/tai alapuolista jokiuomaa perkaamalla. Säännöstelymahdollisuuksia ei ole ja laitoksen tuotto määräytyy tulovirtaamien mukaisesti, mikä merkitsee alhaista rakennusastetta. Lisäksi laitospaikan ohittavaan luonnonuomaan joudutaan ympäristöllisistä ja kalataloudellisista syistä ohjaamaan merkittävä vähimmäisjuoksutus, mikä osaltaan pienentää laitoksen tuottoa. Tuottokustannustekijät huomioon ottaen hakijan korvausesitys Ruukinkosken vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on 100,50 €/kW. Hinta vastaa rakentamattoman vesivoiman täyttä korvausta sisältäen vesilain 13 luvun 11 §:n puolitoistakertaisuuden.

Muistutuksissa on vaadittu, että korvaus vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta olisi maksettava rakennetun vesivoiman arvon mukaisesti. Tämä selittää osaltaan poikkeuksellisen korkeita korvausvaatimuksia, mutta samalla se osoittaa korvausvaatimukset myös perusteiltaan kestävämmiksi. Mikäli korvausperusteena käytettäisiin rakennetun vesivoiman arvoa, johtaisi se mittavaan rakentamattoman vesivoiman ansiottomaan arvon nousuun.

Ruukin vesivoimakorvauksista päätettäessä ei voida jättää huomiotta vuonna 2011 tehtyjä vesivoimakauppoja. Tuolloin Koskienergia Oy osti kymmeneltä yksittäiseltä vesivoiman omistajalta pysyvän käyttöoikeuden heille kuuluneeseen Ruukinkosken vesivoimaan. Kauppoihin sisältyi yli 12 % Ruukinkosken koko vesivoimasta. Kaupat on tehty kiinteistökaupan muodossa ja ovat julkisen kaupanvahvistajan vahvistamia. Kauppahinta sisältäen vesilain edellyttämän puolitoistakertaisuuden oli kaikissa kaupoissa 100,50 €/kW eli vastaava kuin hakijan korvausesitys nyt käsiteltävässä asiassa. Kauppoihin sisältyi niin huomattava osa Ruukin koko vesivoimasta, että kauppahinta edustaa hyvin koko vesivoiman käypää arvoa. Kauppojen jälkeen Koskienergia Oy:lle kuuluu Ruukinkosken vesivoimasta yli 40 %. Muistutuksissa on viitattu korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen (KHO 2641, Dnro 420/1/11) lijoen vesivoiman arvosta. Koska vesivoiman rakentamisen edullisuus ja tuotannonohjausmahdollisuudet määräytyvät aina tapauskohtaisesti kunkin kohteen olosuhteet huomioon ottaen, ei eri kohteita voida vertailla kovin suoraviivaisesti. Lijoella oli kysymys Raasakan, Kierikin, Pahkakosken ja Haapakosken voimalaitoksilla aiemmin vuokralla olleen vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden arvosta. Lijoen alaosan voimalaitokset ovat isoja, laitosten putouskorkeudet ovat 16–21 m ja nimellistehot 33–64 MW. Lisäksi lijoen yläosalla on toteutettu Koston- ja Irnijärvien säännöstely. Ruukin uusittavan laitoksen putouskorkeus on noin 3,5 m ja nimellisteho noin 1,1 MW. Kohteet

ovat olosuhteiltaan ja suuruusluokaltaan niin erilaisia, ettei niitä voida rinnastaa keskenään eikä Ruukin vesivoiman korvaushintaa voida perustaa lijoen päätökseen.

Muistutuksissa vaadittu korvaushinta 956 €/kW on kaikkeen edellä esitettyyn viitaten perusteeton ja määrältään kohtuuton. Hakija on katsonut, että oikea korvaushinta Ruukinkosken vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on 100,50 €/kW sisältäen vesilain edellyttämän puolitoistakertaisuuden.

Korvauksen korkovaatimus lupahakemuksen jättämishetkestä alkaen on perusteeton. Korvauksista päätetään lupakäsittelyn yhteydessä ja samalla määrätään korvausten maksamisesta. Ennen tätä vesivoima on entiseen tapaan muistuttajien hallussa, eikä heille aiheudu lupakäsittelyn aikana mitään haittaa tai edunmenetystä, joka edellyttäisi korvausta tai koron maksamista.

Korvaus nykyisen voimalaitoksen vesivoimasta

Korvaus- ja korvausten korkovaatimukset nykyisellä voimalaitoksella käytössä olleesta vesivoimasta kymmenen vuoden ajalta lupahakemuksen jättämistä 30.10.2012 edeltävältä ajalta ovat perusteettomia.

Luvan Ruukin nykyisen voimalaitoksen rakentamiseen on myöntänyt vesistötoimikunta 6.9.1943 ja päätöksen on vahvistanut korkein hallinto-oikeus 14.1.1944. Vesivoiman käyttöoikeudet on ratkaistu tuolloin lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi on huomattava, että maanmittauslaitoksen kiinteistörekisteriin hakijan omistamalle kiinteistölle Ruukinvoima 748–418–2–53 on kirjattu erityinen etuus 200 kW:n suuruiseen koskivoimaan. Rasitteena sama asia on kirjattu yhteisen vesialueen Ruukinkoski 748–876–6–0 kiinteistörekisteriin. Tämäkin osoittaa, että hakijalla on omistusoikeus Ruukin nykyisen voimalaitoksen koko vesivoimaan. Nykyisellä laitoksella käytössä olevan vesivoiman määrä on $P = 8,2 \times 5,5 \text{ m}^3/\text{s} \times (44,58 - 41,10) \text{ m} = 157 \text{ kW}$.

Kolmanneksi hakija on korostanut, että nyt vireillä oleva hakemus koskee Ruukin voimalaitoksen uudelleen rakentamista. Vanhan voimalaitoksen vesivoimaa koskevat vaatimukset eivät kuulu tähän hakemusasiaan ja vaatimukset on siitakin syystä jätettävä huomioimatta.

Vaatimukset kulujen korvaamisesta asian hoitamisesta aluehallintovirastossa ovat aiheettomia. Kuten muistutuksissakin todetaan vesilain 11 luvun 23 §:n mukaisesti asianosaiset vastaavat omista kuluistaan lupaviranomaisessa. Käyttöön otettavan vesivoiman korvausperiaatteet perusteluineen ja korvausmäärät kiinteistökohtaisesti on esitetty hakemussuunnitelmassa lain edellyttämällä tavalla. Asia ei ole edellyttänyt muistuttajilta erityisiä toimenpiteitä, joiden perusteella kuluja tulisi korvata.

7. XX ja XX

Hakija on katsonut, että XX:n ja XX:n muistutuksessa esitetyt vaatimukset ovat perusteettomia. Lupahakemus on saatettu vireille vesilain säännösten mukaisesti. Ennen rakentamislupahakemusta on käyty vesilain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitettu osallistumistarjousmenettely, jossa on tarjottu muille vesivoiman omistajille mahdollisuutta osallistua hankkeeseen. Aluehallintovirasto on antanut asiassa päätöksen 28.11.2011, josta ei valitettu. Päätöksessä todetaan seuraavaa: "Osallistumistarjousmenettelyn perusteella ei hankkeeseen osallistumisilmoituksia ole tehty. Näin ollen

muut vesivoiman osakkaat kuin hakija ovat menettäneet oikeuden osallistua Ruukinkosken voimalaitoshankkeeseen.” Hakijan korvausesitys toiselle kuuluvan vesivoiman käyttöoikeudesta sisältyy nyt käsiteltävään hakemukseen.

Siikajoen valuma-alueen yläosalla sijaitsevan Uljuan tekoaltaan juoksutuksia ja vedenkorkeuden mittausrakenteiden asentamista tekoaltaan alakanavaan koskevat vaatimukset eivät kuulu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan. Ruukin voimalaitoksen uudelleen rakentamisella ei ole mitään vaikutusta Uljuan tekoaltaan juoksutuksiin tai vedenkorkeuksiin ja toisaalta Uljuan tekoallas ja sen yhteydessä oleva voimalaitos eivät edes kuulu hakijalle.

Myllykosken tilan myllyä, Kalliokosken vesivoiman käyttöoikeutta, vesimäärää ja korvauksia koskevat vaatimukset eivät kuulu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan. Kalliokoski sijaitsee Siikajoessa noin seitsemän kilometriä Ruukinkosken alapuolella. Koska Ruukin voimalaitosta on käytetty ja tullaan käyttämään tulovirtaamien puitteissa harjoittamatta minkäänlaista säännöstelyä, ei Ruukin voimalaitoksella tai sen uudelleen rakentamisella ei ole mitään vaikutusta Kalliokosken virtaamiin eikä vedenkorkeuksiin.

HAKEMUKSEN UUELLEEN KUULUTTAMINEN

Hakemus on kuulutettu 17.6.–15.8.2014. Hakemusta koskevaa kuulutusta ei tuolloin ole julkaistu sanomalehdessä. Tämän vuoksi asia on kuulutettu uudelleen.

Ilmoitus hakemuksen uudelleen kuuluttamisesta on julkaistu Siikajokilaakso-lehdessä 27.10.2015. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidetty yleisesti nähtävänä Siikajoen kunnassa 27.10–26.11.2015. Kuulutus on lähetetty lisäksi tiedoksi hakijalle. Lehdessä ja uudessa kuulutuksessa on ilmoitettu, ettei aluehallintovirastolle jo jätettyjä lausuntoja tai muistutuksia tarvitse tehdä uudelleen.

Muistutus

8. Ruukin kyläyhdistys ry on todennut, että Ruukin kyläyhdistys ry on saanut Siikajoen kunnalta käyttöoikeuden Ruukin voimalaitoksen läheisyydessä olevaan Kreivinsaareen rakennuksineen. Kreivinsaaresta kehitetään kuntalaisia palveleva yleishyödyllisen toiminnan keskus. Saareessa on jo tällä hetkellä eri yhdistysten järjestämänä ympärivuotista toimintaa, esimerkiksi Raahan seurakunnan ja Raahan Psyyke ry:n kuntouttava luontorantatoiminta (pääosin kesäisin). Seurakunnan kanssa on tavoitteena aloittaa saareessa myös lammashaka-projekti. Kyläyhdistys on suunnittelemassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa saareen kahta hanketta, joista toisessa kehitetään saareen toimintaa ja toisessa rakennetaan alueelle kulttuurilava katsomoineen. Hankkeiden toteutusaika on 1.2.2016–31.12.2017. Kehittämishankkeesta on saatu myönteinen rahoituspäätös paikalliselta Leader-ryhmältä.

Kyläyhdistys ry on pyytänyt huomioimaan, että ainoa kulkuyhteys Kreivinsaareen on voimalaitoksen yhteydessä olevaa patosiltaa pitkin. Voimalaitoksen rakentamisen aikana tulisi mahdollistaa huoltoliikenteen pääsy saareen, jotta saaren käyttö ja hankkeiden toteuttaminen ei estyisi. Vähintään henkilöautoliikenteen turvaavan kulkuyhteyden säilyminen myös voimalaitoksen rakentamisen jälkeen on tärkeää. Ahlström Oy:n myydessä

saaren Revon Sähkö Oy:lle sovittiin kaupan teon yhteydessä velvoitteesta siltayhteyden säilyttämisestä saareen.

Kreivinsaaren ja Ruukinkosken alue on merkitty Ruukin asemanseudun osayleiskaavaan kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi. Rakentamisessa tulisi ottaa huomioon kulttuurihistorialliset arvot sekä maisemallisesti että myös rakennusten näkökulmasta. Nykyisellä voimalaitosrakennuksella on historiallista arvoa osana Kreivinsaaren ja Ruukin yrityspuiston alueen teollista miljöötä, joskin rakennus vaatisi pikaista korjausta.

Olisi hyvä, että tieto rakentamishankkeen ajankohdasta, etenemisestä ja kestosta tulisi kyläyhdistykselle riittävän ajoissa, jotta saaren toiminnot voidaan ennakoida ja suunnitella rakentamisen mukaan.

Mielipide

9. XX on todennut mielipiteenään, että hankkeessa huolestuttaa eniten Ruukinkosken menevän veden määrä. Voimalaitokseen on tarkoitus ohjata paljon suurempi vesimäärä kuin nykyisin. Vaarana on, että Ruukinkosken tila heikkenee vielä nykyisestään varsinkin kuivempina aikoina.

Hakijan selitys

Hakija on 10.12.2015 antamassaan selityksessä todennut seuraavaa:

8. Ruukin kyläyhdistys ry

Voimalaitoksen uusimisen yhteydessä kulkuyhteys patosillan (painorajoitus 2 tn) kautta Kreivinsaareen säilytetään nykytasolla. Rakennustöiden aikana kulkuyhteys patosillan kautta pidetään käytössä aina töiden niin salliessa, mutta ajoittain ajoneuvolla kulku saattaa olla turvallisuussyistä johtuen pois käytöstä. Sillan painorajoituksesta johtuen raskasliikenne ei ole nykyiselläänkään sallittua. Sillan käyttökatkot minimoidaan niin vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi kuin mahdollista. Jalankulkuyhteys Kreivinsaareen järjestetään koko työn ajaksi. Rakennushankkeesta, sen aikataulusta, patosillan käyttörajoituksista ynnä muista asioista tiedotetaan asianosaisille aina hyvissä ajoin.

Asemakaavassa Ruukin voimalaitosalue on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET). Osayleiskaavassa koko Ruukinkosken alue on merkitty kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi (ma). Kaavamääräykset otetaan luonnollisesti huomioon voimalaitoksen uusimisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Laitos uusitaan niin, että se sopeutuu ympäröivään maisemaan eikä heikennä alueen kulttuurihistoriallisia arvoja.

9. XX

Ruukin voimalaitoksen uusimissuunnitelmassa on huomioitu Ruukinkosken virtavesiympäristön säilyminen. Ruukinkosken juoksutetaan aina vähintään keskialivirtaamaa vastaava vesimäärä 5 m³/s tai mikäli tulovirtaama on tätä pienempi, ohjataan koskeen koko tulovirtaama. Ohijuoksutus turvaa koskimaiseman säilymisen, kalaston kulun ja kosken ekosysteemin. Koskialue säilyy myös monimuotoisena, kun tulva-aikoina koskeen juoksutetaan suurempia virtaamia.

Nykyisessä voimalaitosluvassa Ruukinkoskeen ei ole ohijuoksutusvelvoitetta. Näin ollen toisin kuin muistuttaja on kirjelmässään todennut, kosken tila tulee jatkossa kohenemaan kuivimpina aikoina.

HAKEMUKSEN TÄYDENNYS JA SIITÄ KUULEMINEN

Täydennys

Hakija on aluehallintoviraston pyynnöstä 12.2.2016 täydentänyt hakemusta tarkennetuilla tiedoilla voimalaitoksen rakenteiden sijoituksen käyttöoikeudesta ja hankeen tuotantolaskelmasta.

Hakija on todennut, että vesistötoimikunta on antanut rakentamisluvan Ruukinkosken nykyiselle voimalaitokselle 6.9.1943. Hakijan käsityksen mukaan tuolloin on ratkaistu käyttöoikeudet voimalaitosta ja patoa varten tarvittaviin alueisiin, eikä niitä ole tässä yhteydessä esitetty korvattavaksi. Uusi voimalaitos rakennetaan vanhan laitoksen paikalle ja rakennusta laajennetaan oikealle rannalle hakijan omistaman kiinteistön Ruukinvoima RN:o 2:53 alueelle. Säännöstelypadon rakenteet uusitaan tai kunnostetaan tarpeen mukaan entiselle paikalle.

Hakija on merkinnyt karttaotteeseen yhteiselle vesialueelle Ruukinkoski (748-876-6-0) sijoittuvat hakemussuunnitelman mukaiset voimalaitos- ja patorakenteet. Voimalaitosta varten tarvitaan 290 m² ja patorakenteita varten 87 m². Mikäli näistä vesialueista määrätään maksettavaksi korvaus, esittää hakija korvauksen määräksi 0,3 €/m².

Hakemuksen energialaskelmissa lähtöarvoina on käytetty Siikajoen Länkelän havaintoasteikon vv. 1981–2010 virtaama-arvoja. Laskentaa varten havainto-arvot on muutettu valuma-alueiden suhteessa Ruukin virtaama-arvoiksi (Länkelä F 4 283 km², Ruukki F 3 879 km²). Alkuperäisessä hakemussuunnitelmassa 31.10.2012 voimalaitospadon yhteyteen suunnitellun kalatien virtaamaksi esitettiin 0,3 m³/s, jolloin uuden laitoksen tuotoksi saatiin 6 100 MWh. Lupahakemuksen käsittelyn aikana hakemusta on muutettu niin, että voimalaitoksen yhteyteen esitetty kalatie jää pois ja sen sijaan Ruukinkosken luonnonuomaan on esitetty ohjattavaksi 5 m³/s tai tulovirtaaman ollessa tätä pienempi koko tulovirtaama. Ohijuoksutuksella turvataan kalan kulun lisäksi koskimaiseman ja kosken eliöstön säilyminen. Tämän suunnitelman mukaista vaikutusta uuden laitoksen vuosituottoon ei ole esitetty hakemuksen täydennysasiakirjoissa. Ohijuoksutus pienentää tuottoa määrään 5 200 MWh. Sen arvo keskimääräisellä energian hinnalla 50 €/MWh on 260 000 € ja kokonaishyöty vesilain mukaan pääomitettuna 5,2 milj. €.

Osakaskunnan muistutus

Aluehallintoviraston varattua siihen tilaisuuden Revonlahden osakaskunta on 2.3.2016 toimittanut muistutuksensa ja vaatimuksensa hakijan täydennyksen johdosta.

Kirjelmässään osakaskunta on todennut muun ohella, että hakija on lunastamassa osakaskunnalta osaa asemakaavan mukaisesta voimalaitosalueesta. Yhtiön tarjoama korvaus ei vastaa lähellekään asemakaavan mukaista voimalaitosalueen hintaa. Osakaskunta ymmärtää, että voimayhtiöllä on oltava kaavan mukainen voimalaitosalue kokonaan omistuksessaan. Osakaskunta ei vastusta voimalaitosalueen osan

lunastamista. Osakaskunnan omistamasta voimalaitosalueesta on kuitenkin maksettava käypä hinta, jona osakaskunta pitää 30 euroa neliömetriltä.

Lisäksi osakaskunta on vaatinut kulujensa korvaamista laillisine korkoineen aikaisemmin toimitetun vaatimuksen mukaisesti, minkä lisäksi hakijan tulee maksaa kirjelmästä aiheutuneet kulut 248 euroa.

Hakijan selitys

Aluehallintoviraston varattua siihen tilaisuuden hakija on 14.3.2016 antanut selityksensä Revonlahden osakaskunnan muistutuksen johdosta.

Hakija on kirjelmässään muun ohella todennut, että osakaskunnan vaatima korvaushinta 30 €/m² (300 000 €/ha) on kohtuuton. Vaatimus on täysin mielivaltainen eikä vastaa todellisten vesialuekauppojen hintatasoa. Hakijan ilmoittama korvaushinta 0,3 €/m² (3 000 €/ha) perustuu tiedossa oleviin vesialueiden kauppahintoihin. Kirjelmässä on viitattu Maanmittauslaitoksen vuosittain julkaistaviin kauppahintatilastoihin. Vuoden 2015 tilastossa vesialuekauppojen keskiarvohinta Keski-Suomessa on ollut 2 725 €/ha. Pohjois-Pohjanmaalta ei ole tilastoituja vesialuekauppoja vuodelta 2015. Kirjelmässä on lisäksi viitattu vesialuekiinteistöjen kauppahinnoista Metropolian ammattikorkeakoulussa vuonna 2012 tehtyyn selvitykseen, jonka mukaan jokialueiden keskiarvohinta on 2 233,80 €/ha. Taulukko osoittaa, että merialueilla tehdyt kauppahinnat ovat korkeampia kuin joki- ja järveläisillä tehdyt kauppahinnat. Hakija on näiden seikkojen perusteella katsonut, että täysi korvaus pysyvään käyttöön tarvittavasta toiselle kuuluvasata vesialueesta on enintään 0,3 €/m² (3 000 €/ha).

Hakija on kiistänyt kaikki osakaskunnan esittämät korvausvaatimukset liittyen lupa-asian hoitamisesta aluehallintovirastossa aiheutuneisiin kuluihin. Vesilupa-asioissa lähtökohtana on, että aluehallintovirasto käsittelee hakemuksen ja päättää ratkaisussaan muun muassa käyttöoikeuksista ja vahinkojen ja edunmenetysten korvauksista. Näin ollen asianosaiset eivät välttämättä tarvitse avukseen teknistä tai lainopillista asiantuntijaa. Halutessaan asianosaiset voivat toki jättää asiassa muistutuksen, lausunnon tai mielipiteen, mutta tästä aiheutuneiden kulujen korvaus ei kuulu luvan hakijalle.

MERKINNÄT

Lapin ELY-keskus on 1.1.2015 lähtien kalatalousasioista vastaava alueviranomais Pohjois-Suomessa (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu).

Aluehallintovirastolla on asiaa ratkaistaessa ollut esillä Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma vuosille 2016–2021, jossa todetaan muun ohella seuraavaa:

”Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueella kalavesidirektiivin mukaisiksi kalavesiksi nimettiin ensimmäisellä suunnittelukierroksella Siikajoen alaosa, Siikajoen keskiosa, Siikajoen yläosa, Oulujärvi, Kiiminkijoen alaosa sekä Kiiminkijoen yläosa. Direktiivin tarkoituksena oli turvata kalojen elinolosuhteet eli käytännössä ehkäistä näiden kalavesien pilaantuminen. Vedenlaadun on tullut täyttää niille asetetut kynnsarvot. Edellä mainituilla vesimuodostumilla kalavesidirektiivin tavoitteet ovat yhtenevät vesienhoidon vähintään hyvän ekologisen ja hyvän kemiallisen tilan tavoitteiden kanssa.

Kalavesien seurantapaikat on sisällytetty osaksi muuta vesienhoidon seurantaa.”

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Käsittelyratkaisu

Aluehallintovirasto jättää tutkimatta Ruukin nykyisen voimalaitoksen vesivoiman käytön korvaamista koskevat vaatimukset.

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Koskienergia Oy:lle luvan Ruukin voimalaitoksen rakentamiseen Siikajoen kunnan Ruukin kylässä.

Ennakoimattoman edunmenetyksen varalta annetaan ohjaus.

Lupa on voimassa toistaiseksi.

Vesivoiman käyttöoikeutta koskeva ratkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Koskienergia Oy:lle pysyvän käyttöoikeuden hankkeessa käyttöön otettavaan Revonlahden osakaskunnan vesialueeseen (748-876-6-0) kuuluvaa 642,8 kW:n suuruiseen vesivoimaan ja määrää siitä korvauksen.

Lunastusratkaisu

Aluehallintovirasto määrää Koskienergia Oy:n lunastamaan voimalaitos- ja patorakenteita varten tarvittavan Revonlahden osakaskunnan vesialueeseen (748-876-6-0) kuuluvan yhteensä 377 m²:n suuruisen alueen ja määrää siitä korvauksen. Lunastettava alue ilmenee aluehallintovirastoon 12.2.2016 toimitetusta hakemuksen täydennykseen sisältyvästä kartasta.

Lupamääräykset

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Rakenteet

1. Ruukin nykyinen voimalaitos puretaan ja uusi voimalaitos rakennetaan vanhan voimalaitoksen paikalle Ruukinkosken oikean puoleiselle rannalle nykyisen voimalaitospadon yhteyteen hakemuksen täydennyksen piirustuksen 1321-LH3A mukaisesti.
2. Voimalaitospadon aukkomitat ja kynnykskorkeudet säilytetään nykyisellään. Padossa on myötävirtaan katsottuna vasemmalta lukien seuraavat aukot ja kynnykset:

Aukkotyyppi	Aukon leveys (m)	Kynnyskorkeus (NN + m)
Tulva-aukko	1,50	+43,15
Neula-aukko	4,50	+42,75
Neula-aukko	4,55	+42,75
Neula-aukko	4,51	+42,75
Tulva-aukko, puuluukut 4 kpl	4,52	+42,91
Voimalaitosaukko	5,00	+42,45

3. Voimalaitoksen yläkanavaa avarretaan hakemuksen täydennyksen piirustuksen 1321-LH3A mukaisesti noin 300 metrin matkalla Siikajoen pääuomaan asti. Yläkanavan perkauksen pohjan leveys on rautatiesiltaa ja Ahlströmintien siltaa lukuun ottamatta noin 5 m, pohjan korkeus noin NN+40,6 m ja luiskien kaltevuus 1:2. Rautatiesillan kohdalla pohjan leveys on noin 4 m, korkeus noin NN + 39,50 m ja luiskakaltevuus 1:1 / 1:1,5. Ahlströmintien sillan kohdalla pohjan leveys on noin 4 m, korkeus noin NN + 39,10 m ja luiskakaltevuus 1:1.

Voimalaitoksen alakanavaa perataan noin 70 metrin matkalta. Perkauksen pohjan leveys on noin 5 m, pohjan korkeus noin NN + 37,0 m ja luiskien kaltevuus 1:2.

Kaivumassat saadaan läjittää luvan saajan omistamalle kiinteistölle Ruukinvoima 748-418-2-53.

Rautatiesillan ja Ahlströmintien sillan tukemistarve tulee selvittää yhdessä siltojen omistajien kanssa ja sillat tulee tarvittaessa tukea asianmukaisesti.

4. Työpadot rakennetaan hakemuksen täydennyksen piirustuksen 1321-LH4A mukaisesti paikkoihin. Rakennustyön päätyttyä työpadot tulee poistaa pohjaa myöten.

5. Luvan saaja saa rakentaa penkereet voimalaitoksen yläkanavan varteen omistamalleen maalle estämään veden nousun yläkanavan kautta Kreivinsaaren tonttialueille. Penkereiden rakentamisen tarve tulee selvittää yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen kanssa. Selvityksen perusteella mahdollisesti laadittava penkereiden rakennussuunnitelma on ELY-keskuksen hyväksyttävä ennen rakennustöiden aloittamista.

6. Voimalaitoksen suuaukon eteen on rakennettava asianmukainen välppä.

Voimalaitoksen käyttö

7. Voimalaitoksella ei harjoiteta säännöstelyä. Voimalaitoksen padotuskorkeus saa olla enintään NN + 44,58 m. Padotuskorkeuden ylittyessä padon tulva-aukot on avattava.

Olemassa olevan, vesistötoimikunnan 23.1.1935 antamassa päätöksessä tarkoitetun pohjapadon kautta Ruukinkoskeen tulee johtaa jatkuvasti vähintään 5 m³/s virtaama. Kun tulovirtaama on pienempi kuin 5 m³/s, koko tulovirtaama tulee johtaa pohjapadon kautta Ruukinkoskeen.

Mikäli vedenjohtamisjärjestelyt vaativat muutoksia pohjapatoon, tulee hakijan kustannuksellaan toteuttaa vaadittavat muutokset.

Töiden suorittaminen

8. Rakennus- ja purkutyöt on tehtävä siten ja sellaisena aikana, että vesialueelle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä.

Läjitysalueet tulee siistiä ja muotoilla maastoon sopivaksi.

Luvan saajan on poistettava vesistöstä ja sen rannoilta rakennusjätteet ja ylimääräinen kaivumaa sekä huolehdittava töiden muidenkin jälkien siistimisestä.

Työmaalle tulee varata riittävästi öljyntorjuntakalustoa kuten imeytysturvetta ja öljyntorjuntapuomeja.

Mikäli töitä suorittaessa havaitaan viitteitä kiinteistä muinaisjäännöksistä tai muista kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista, kaivu- tai muut työt alueella tulee keskeyttää ja ottaa viipymättä yhteys Museovirastoon.

Henkilöautoliikenne Kreivinsaareen on turvattava myös voimalaitoksen rakennustöiden aikana töiden niin salliessa. Jalankulkuyhteys Kreivinsaareen tulee järjestää koko rakennustöiden ajaksi.

Kunnossapito

9. Luvan saajan on pidettävä tämän päätöksen mukaiset rakenteet ja laitteet suunnitelman mukaisessa kunnossa.

Käyttöoikeus- ja lunastuskorvaukset Revonlahden osakaskunnalle

10. Luvansaajan on maksettava ennen rakennustöiden alkamista hankkeessa käyttöön otettavan, Revonlahden osakaskunnan yhteiseen vesialueeseen 748-876-6-0 kuuluvan vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta korvausta 96 420 euroa.

Luvansaajan on maksettava ennen rakennustöiden alkamista lunastuskorvauksena Revonlahden osakaskunnan yhteisestä vesialueesta yhteensä 377 euroa.

Korvaukset on maksettava viimeistään 30 päivän kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta (eräpäivä). Eräpäivän jälkeiseltä ajalta korvauksille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

11. Töistä aiheutuvat välittömästi ilmenevät edunmenetykset on viipymättä korvattava edunmenettäjälle.

Tarkkailu ja lupamääräyksen tarkistaminen

12. Luvansaajan on asennettava pohjapadon yläpuolelle vedenkorkeusasteikko, johon on näkyvästi merkittävä korkeus NN + 44,58 m.

Pohjapadolle tulee voimalaitoksen käyttöönoton jälkeen laatia purkauskäyrä, jonka perusteella ohijuoksutuksen suuruus Ruukinkoskeen voidaan lukea suoraan vedenkorkeudesta.

13. Voimalaitoksen käyttämisestä on pidettävä päiväkirjaa, johon on kirjattava vedenkorkeudet, koneiston tai koneistojen käynnistys- ja

pysäytysajankohdat, juoksutetun veden ja tuotetun energian määrät sekä käyttöhäiriöt, huollot ja poikkeustilanteet. Kirjanpito on säilytettävä ja yhteenveto siitä on toimitettava vuosittain Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle sen edellyttämällä tavalla.

14. Luvan saajan on tarkkailtava Ruukinkosken vanhaan luonnonuomaan juoksutettavia vesimääriä Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hyväksymällä tavalla. Tarkkailusuunnitelma on toimitettava vastuualueelle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

15. Luvan saajan on tarkkailtava vähintään kahden vuoden ajan voimalaitoksen käyttöönotosta alkaen Ruukinkosken luonnonuoman toimivuutta kalojen nousu- ja alasvaellusväylänä sekä muun vesieliöstön elinolosuhteita Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hyväksymällä tavalla. Mikäli tarkkailutulokset osoittavat, että kalat ohjautuvat voimalaitoksen alakanavaan tai vesieliöstön elinolosuhteet muutoin heikkenevät, on luvan saajan muotoiltava luonnonuomaa edellä mainittujen viranomaisten ohjeiden mukaisesti kalojen ohjaamiseksi luonnonuomaan sekä muun vesieliöstön elinolosuhteiden parantamiseksi. Toimenpiteiden toimivuutta on tarkkailtava vähintään kahden vuoden ajan edellä mainittujen viranomaisten ohjeiden mukaan.

Luvan haltijan on seitsemän (7) vuoden kuluessa voimalaitoksen käyttöönotosta toimitettava lupaviranomaiselle hakemus tämän lupamääräyksen tarkistamisesta. Hakemukseen on liitettävä riittäviin tarkkailutuloksiin ja seurantoihin perustuvat selvitykset voimalaitoksen kalatalousvaikutuksista sekä esitys mahdollisesti tarvittavista lisätoimenpiteistä kalakannoille ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi. Tarvittaessa hakemukseen tulee liittää esitys kalatietä koskeviksi lupamääräyksiksi.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

16. Tässä päätöksessä tarkoitetut työt on aloitettava neljän vuoden kuluessa ja tehtävä loppuun kymmenen vuoden kuluessa siitä lukien, kun päätös on saanut lainvoiman.

Ilmoitukset

17. Töiden aloittamisesta on ilmoitettava kirjallisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle, Siikajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, Museovirastolle ja Ruukin kyläyhdistys ry:lle. Ilmoitus on annettava vähintään 30 vuorokautta ennen töiden aloittamista.

18. Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle ja Siikajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN EDUNMENETYKSEN VARALTA

Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaan vastuussa,

eikä asiasta sovita, voidaan siitä vaatia korvausta erikseen siten kuin vesilain 13 luvun 8 §:ssä on säädetty.

PERUSTELUT

Käsittelyratkaisun perustelut

Siikajoen kunta ja Revonlahden osakaskunta ovat vaatineet edeltä tästä päätöksestä ilmenevin perustein, että korvausta tulee maksaa myös vesivoiman aiemmasta käyttämisestä. Muistuttajat ovat todenneet, että vesilain 13 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voi hakemusasian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneiden edunmenetysten, niin sanottujen vanhojen vahinkojen, korvaamisesta.

Siikajoen kunta on vaatinut vesivoiman aiemmasta korvauksetta käyttämisestä korvausta kymmenen vuoden ajalta (lupahakemuksen jättämistä 30.10.2012 edeltävältä ajalta). Tälle korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko kymmenen vuoden ajalta korkoa korolle laskien. Lisäksi sekä pääomaosuudelle että korko-osuudelle tulee 30.10.2012 alkaen laskea ja maksaa lain mukainen 6 %:n korko korkoa korolle laskien korvauksen maksuhetkeen saakka.

Revonlahden osakaskunta on esittänyt seuraavat korvausvaatimukset:

- korvaus vesivoiman käytöstä kymmenen vuoden ajalta eli ajalta 1.10.2002–30.10.2012=210 000 euroa
- korko 6 % korkoa korolle laskien edellä mainitulle pääomalle ajalle 1.10.2002–30.10.2012= 376 000 euroa
- korko 6 % ajalle alkaen 30.10.2012 korvausten maksuhetkeen saakka vanhasta saatavasta (210 000 €+376 000 €).

Hakija on pitänyt korvaus- ja korkovaatimuksia perusteettomina.

Aluehallintovirasto toteaa, että Ruukin nykyisen voimalaitoksen rakentaminen ja käyttäminen perustuu vesistötoimikunnan 6.9.1943 antamaan vesioikeuslain mukaiseen lainvoimaiseen lupaan.

Vesilain 19 luvun 19 §:ssä säädetään toiselle kuuluvan vesivoiman käyttämisestä vesioikeuslain perusteella rakennetussa voimalaitoksessa ja menettelystä, jonka vesivoiman omistaja voi käynnistää omistusoikeutensa perusteella. Säännöksen 2 momentin mukaan, ”Se, joka voi osoittaa oikeutensa 1 momentissa tarkoitettussa voimalaitoksessa käyttöön otettuun vesivoimaan, voi hakemuksella pyytää lupaviranomaista määräämään ajan, jonka kuluessa voimalaitoksen omistajan on ryhdyttävä 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn. Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä 14 luvussa säädetään hallintopakosta.” Näin ollen Ruukin nykyisessä vesivoimalaitoksessa käytettävää vesivoimaa koskevat vaatimukset on tähän asiaan kuulumattomina jätettävä tutkimatta.

Luparatkaisun perustelut

Hakemuksessa on kyse uuden voimalaitoksen rakentamisesta Siikajoen Ruukinkoskeen. Hankkeessa muutetaan voimalaitoksen yläkanavaa, perataan alakanavaa ja otetaan käyttöön uutta vesivoimaa, Uuden voimalaitoksen rakennusvirtaama on noin 40 m³/s.

Nykyinen voimalaitos puretaan ja korvataan uudella voimalaitospadon yhteyteen rakennettavalla voimalaitoksella. Voimalaitoksen padotuskorkeus ja putouskorkeus eivät muutu. Voimalaitospato kunnostetaan. Voimalaitospadon aukkomittoja ja kynnyskorkeuksia ei muuteta. Hakija omistaa hanketta varten tarvittavat maa-alueet. Hakija on omistajan vaatimuksesta velvoitettu lunastamaan rakentamista varten tarvittava toiselle kuuluva vesialue.

Lupaharkinnassa hankkeesta saatavana hyötynä otetaan huomioon vesivoiman tuotannon arvo. Hakija on esittänyt voimalaitoksen keskimääräisen energian tuoton (5 200 MWh/v) ja sähkön hinnan (50 €/MWh) perusteella sähkön kokonaistuotoksi vesilain mukaisesti pääomitettuna 5,2 miljoonaa euroa. Aluehallintovirasto pitää energian tuoton arviointia oikean suuntaisena. Vuonna 2015 sähkön tukkuhinta on ollut keskimäärin 30 €/MWh. Tällä hinnalla laskettuna pääomitettu tuotto olisi noin 3,1 miljoonaa euroa. Sähkön hinnan kehitystä tulevana vuosina on vaikea arvioida. Aluehallintovirasto pitää kuitenkin vuoden 2015 hinnan perusteella arvioitua tuottolaskelmaa oikeana lupaharkinnassa käytettävänä hyödyn arvona. Lisäksi hankkeeseen liittyvästä vähimmäisjuoksutusvelvoitteesta koituu kuivimpien vesitilanteiden aikana sekä kalastolle että koskiluonnolle hyötyä nykytilanteeseen verrattuna.

Hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon käyttöoikeuskorvaukset, yhteensä 96 420 euroa ja lunastuskorvaus, yhteensä 377 euroa. Yleisenä menetyksenä otetaan huomioon Ruukinkosken virtaamien ja koskipinta-alan muuttuminen kalaston, kalakantojen ja koskiluonnon kannalta epäedullisempaan suuntaan kuivimpia aikoja lukuun ottamatta. Hankkeen toteutuksesta aiheutuu lisäksi lyhytaikaista veden samennusta. Näiden menetyksen arvioinnissa otetaan huomioon, että kyse on Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueella nimetystä kalavesidirektiivin mukaisesta kalavedestä. Vähimmäisvirtaamaa koskevasta määräyksestä huolimatta vesimaisemassa voi tapahtua muutoksia, jotka voidaan kokea haitallisena.

Uuden voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuvat yleiselle edulle aiheutuvat menetykset, joihin luetaan kalastolle, kalakannoille, koskiluonnolle ja maisemalle aiheutuvat kielteiset seuraukset, ovat vähäiset, kun otetaan huomioon lupamääräyksissä asetettu pysyvä vähimmäisjuoksutusvelvoite, kalatalouden turvaamiseksi määrätty tarkkailu- ja toimenpidevelvoite ja se, ettei kyse ole luonnontilaisesta vesistönosasta.

Edellä sanottu huomioon ottaen uuden voimalaitoksen rakentamisesta saatava hyöty vesivoiman tuotannossa on huomattava siitä yleisille ja yksityisille koituviin menetyksiin verrattuna. Hakijalle on myönnetty pysyvä käyttöoikeus hankkeessa käytettävään vesivoimaan. Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. Näin ollen luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Hanke ei ole voimassa olevan asemakaavan eikä valtioneuvoston 3.12.2015 vuosiksi 2016–2021 hyväksymän Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden vastainen.

Vesistötoimikunnan 6.9.1943 Ruukinkosken voimalaitoksen rakentamiseen myöntämän luvan voimassaolo

Aluehallintovirasto on katsonut, ettei tämän päätöksen yhteydessä ole tarvetta antaa määräyksiä vesistötoimikunnan myöntämän luvan voimassaolosta. Vesistötoimikunnan päätöksen lupaehdoissa on määrätty joidenkin voimalaitoksessa käytettävien rakenteiden rakentamisesta yksityiskohtaisesti. Tässä vesitalousluvassa ei ole ollut tarpeen määrätä jo toteutetuista rakenteista. Vesistötoimikunnan myöntämä lupa lupaehtoineen ja nyt annettu päätös lupamääräyksineen eivät ole miltään osin ristiriitaisia.

Vesivoiman käyttöoikeutta koskevan ratkaisun perustelut

Käyttöoikeuden myöntäminen

Koskienergia Oy on hakenut pysyvää käyttöoikeutta Ruukin vesivoimalaitoshankkeessa käyttöön otettavaan muiden omistamaan vesivoimaan. Vesivoiman omistaja Revonlahden osakaskunta ei ole vastustanut käyttöoikeuden myöntämistä.

Vesilain (264/1961) 3 luvun mukaisessa osallistumistarjousmenettelyssä Ruukin vesivoimalaitoshankkeeseen osallistumisilmoituksia ei tehty. Näin ollen muut vesivoiman osakkaat kuin hakija ovat menettäneet oikeuden osallistua hankkeeseen.

Käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksenä on vesilain 8 luvun 5 §:n 3 momentin mukaan, että luvan myöntämisen edellytykset muutoin ovat olemassa. Aluehallintovirasto on edellä tässä päätöksessä todennut, että luvan myöntämisen edellytykset Ruukin vesivoimalaitoksen rakentamiseen ovat olemassa. Näin ollen käyttöoikeus hankkeessa käyttöön otettavaan muiden omistamaan vesivoimaan on voitu myöntää.

Korvauksen määrittäminen

Hakijan korvausesitys Ruukinkosken vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on 100,50 €/kW. Hakijan arvion mukaan hinta vastaa rakentamattoman vesivoiman täyttä korvausta sisältäen vesilain 13 luvun 11 §:n puolitoistakertaisuuden. Arvon määrittäminen on tehty samalla menetelmällä kuin koskiensuojelutoimituksissa eli on arvioitu Ruukinkosken vesivoiman teknistä ja hydrologista rakennettavuutta, säännöstelymahdollisuuksia ja rakentamisen edullisuutta kokonaisuudessaan tämän päivän kustannustasossa.

Siikajoen kunta ja Revonlahden osakaskunta ovat vaatineet edeltä tästä päätöksestä ilmenevin perustein, että vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta on maksettava käyvän hinnan mukainen täysi korvaus vesilain mukaisesti puolitoistakertaisena. Vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden myöntäminen on perustuttava luvan myöntämishetken mukaiseen vesivoiman arvoon ottaen huomioon vesivoimatuotantoon liittyvät positiiviset odotukset.

Siikajoen kunta vesivoiman osaomistajana on vaatinut omistamansa vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden menettämisestä vesilain mukainen puolitoistakertaisuus huomioon ottaen 956 euroa/kW. Korvaukselle tulee laskea lain mukainen 6 %:n korko lupahakemuksen jättämishetkestä 30.10.2012 alkaen korvauksen maksuhetkeen asti. Revonlahden osakaskunta on vaatinut korvausta vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta (651,5 kW x 956 €/kW) yhteensä 623 000 euroa sekä korkoa 6 % edellä mainitulle pääomalle 30.10.2012 alkaen korvauksen maksuhetkeen saakka.

Siikajoen kunta ja Revonlahden osakaskunta ovat perustaneet vaatimuksensa nykyrahaksi muuttamansa koskiensuojelulain mukaisessa lunastusmenettelyssä määritellyn Siikajoen luonnonmukaisen vesivoiman korvaustasoon ja tämän viisinkertaisemiseen lijoen vesivoimaa koskevan korkeimman hallinto-oikeuden 26.8.2013 antaman päätöksen nro 2642 perusteella.

Aluehallintovirasto toteaa, että vesilain 13 luvun 11 §:n 1 momentin viittaussäännöksen mukaan kiinteään omaisuuteen perustetun käyttö-oikeuden korvaukseen sovelletaan lunastuslain periaatteita, jollei vesilaissa toisin säädetä. Lunastuslain 30 §:n 1 momentin mukaan lunastettavasta omaisuudesta on määrättävä omaisuuden käyvän hinnan mukainen täysi korvaus (kohteenkorvaus). Mikäli käypä hinta ei vastaa luovuttajan täyttä menetystä, arvioiminen on perustettava omaisuuden tuottoon tai siihen pantuihin kustannuksiin.

Määritettäessä korvausta kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta kauppahintamenetelmä on lunastuslain 30 §:n 1 momentin mukaisesti ensisijainen. Menetelmä kuitenkin soveltuu huonosti Ruukinkosken vesivoiman hinnan määrittämiseen, koska edustavia vertailukauppoja eli koskivoimaosuuksien luovutuksia ei ole tehty viime vuosikymmenien aikana. Aluehallintovirasto ei pidä tätä hanketta varten tehtyjen vesivoiman käyttöoikeuden luovutuksien kauppahintoja vertailukelpoisina.

Korvauksen määrittämisessä omaisuuden tuoton perusteella, johon lunastuslain 30 §:ssä viitataan täyden korvauksen laskentavaihtoehtona, tarkoitetaan sitä todellista tuottoa, jonka omistaja lunastuksen johdosta menettää. Omaisuuden tuottoon perustuva korvausten määrittäminen samalla tavalla kuin lijoen vesivoiman korvaamista koskevassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa ei ole tässä tapauksessa mahdollista, koska Ruukinkosken vesivoimasta ei ole vuokrasopimusta tai muuta selvitystä vesivoiman tuotosta tai siihen pannuista kustannuksista. Tämän vuoksi ja koska lunastuskorvaus on arvioitava tapauskohtaisesti, aluehallintovirasto katsoo, että korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaista lijoen vesivoiman tuottoon (vuosivuokraan) perustuvaa lunastuskorvauksen määrän määrittämistapaa ei voida suoraan soveltaa kunnan ja osakaskunnan vaatimalla tavalla.

Edellä mainitusta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenee, että rakentamattoman vesivoiman korvaamisen lähtökohtana on pidettävä vesivoimaosuuden todennäköistä luovutushintaa riippumattomien osapuolten välillä. Käytettävä arviointimenetelmä on jäänyt lunastuslaissa avoimeksi ja kussakin tilanteessa erikseen valittavaksi. Jos kauppahintamenetelmää voidaan käyttää, se on ensisijainen menetelmä. Määritettäessä vesivoiman käyttöoikeuden käyvän hinnan mukaista täyttä korvausta huomioon voidaan ottaa se hintatieto, jota aikanaan koskiensuojelulain mukaisissa toimituksissa on saatu.

Koskiensuojelulain mukaisissa korvaustoimituksissa vesivoiman hinta on kauppahintatietojen vähäisyydestä ja huonosta selittävydestä johtuen määrätty tapauskohtaisesti, mutta hyödyntämällä kauppahintatietoihin perustuvaa laskentamallia. Vesivoiman rakentamiskelpoisuudella on ollut erityistä merkitystä koskiensuojelulain mukaisissa korvauksissa. Hallituksen esityksessä koskiensuojelulaiksi (HE 25/1986) on todettu, että vesivoiman käypään hintaan vaikuttavat muun muassa teknillinen ja taloudellinen rakentamiskelpoisuus sekä rakentamisen edullisuus. Korvaustoimituksissa vesivoiman hinnat vaihtelivat välillä 0–230 euroa/kW

Vesilakia sovellettaessa on hyödynnetty myös koskiensuojelulain mukaisista korvaustoimituksista ja maa- ja vesivarojen hallintalain mukaisista ratkaisuista ilmeneviä vesivoiman hintoja vertailutietoina, kun kysymys on ollut käyttöoikeuskorvauksien määrittämisestä. Ratkaisukäytännössä on hyväksytty, että koskiensuojelulain mukainen korvaus voi erilaisesta lainsäädännöllisestä tavoitteestaan ja vahinkotyyppien eroista huolimatta olla mukana arvon määrittämisen perusteena, kun määrätään lunastuslain mukaista vesivoiman täyttä arvoa. Ratkaisukäytännössä on myös havaittu, että koskiensuojelulain mukainen korvaus voi muodostua muun saatavilla olevan selvityksen perusteella määrättävään korvaukseen verrattuna suuremmaksi.

Koskiensuojelulain mukaisissa korvaustoimituksissa syntynyt vesivoiman käyvän hinnan määrittäminen on hyväksytty siitä huolimatta, että koskiensuojelulain mukaisten korvausten perusteena ei ole käyttö- tai omistusoikeuden lunastus.

Lunastuslain esitöissä (HE 179/1975 II s. 18) todetaan muun muassa, että "säännöksillä pyritään yhtäältä siihen, että ne henkilöt, joilta lunastetaan omaisuutta, saavat täyden korvauksen lunastuksen vuoksi aiheutuvista taloudellisista menetyksistä. Heidän varallisuusasemansa ei saa lunastuksen vuoksi huonontua eikä myöskään parantua. Lunastuskorvauksen on näin ollen vastattava sitä luovuttajan varallisuusarvoa heikkenemistä, joka lunastuksen vuoksi syntyisi, jos lunastuskorvausta ei maksettaisi." Myös oikeuskirjallisuudessa esitetyn perusteella oikeuden luovuttajan varallisuusarvoa säilyttäminen entisellään kuuluu kiinteästi täyden korvauksen periaatteeseen. Lunastettavasta omaisuudesta on määrättävä omaisuuden korkeimman käyvän hinnan mukainen täysi korvaus.

Sähköntuotanto-olosuhteiden muutosten vaikutuksesta lunastettavan luonnonmukaisen vesivoiman arvoon ei ole saatavissa luotettavaa selvitystä, koska luonnonmukaisesta vesivoimasta tehtyjä kauppia ei riittävässä määrin ole tehty.

Aluehallintovirasto katsoo, että Ruukinkosken vesivoiman lunastuskorvauksen arvioinnissa on otettava muun ohella huomioon vesivoiman luovuttajan todelliset mahdollisuudet vesivoimaomaisuutensa hyödyntämiseksi. Perustellusti voidaan katsoa, että Revonlahden osakaskunnan mahdollisuus omistamansa vesivoiman hyödyntämiseksi on nykytilanteessa ja ennalta arvioitavassa tulevaisuudessa vain tämän hankkeen yhteydessä.

Ottaen huomioon edellä asiasta lausuttu aluehallintovirasto katsoo, että hakijan esittämiä laskentaperusteita vesivoiman käyttöoikeuden korvaamisesta Ruukin voimalaitoksella voidaan pitää lähtökohtaisesti oikeina. Laskentaperusteita tukee myös sähkön hinnan kehitys 2010-luvulla. Sähkön hintaan kohdistuu kuitenkin korotuspaineita, joten sähkön hinnan aleneva kehitys on todennäköisesti ohimenevä. Korvausta määritettäessä aluehallintovirasto on ottanut huomioon Uljuan altaan myönteisen vaikutuksen tuottaa luonnontilaa suurempi määrä sähköä talviaikana. Arvoa pienentävänä tekijänä on otettu huomioon muun muassa se, ettei vesivoimaa voida Ruukinkosken vesivoiman tuotannossa säätää ja että koskiympäristön vaatiman ohijuoksu- ja kalastusarvon vuoksi osaa vesivoimasta ei voida hyödyntää.

Aluehallintovirasto on arvioinut sen taloudellisen menetyksen, joka lunastushetkellä aiheutuu pysyvän käyttöoikeuden myöntämisestä. Arvion

perusteella käyttöoikeuskorvaukseksi määrätään 100 €/kW. Korvaus vesilain 13 luvun 11 §:n mukaisesti puolitoistakertaisena on 150 euroa/kW. Aluehallintovirasto katsoo, että nyt käytetyllä korvauksella käyttöoikeuden luovuttajan varallisuusasema ei lunastuksen vuoksi huonone.

Korkomääräykset

Korvaukselle on viran puolesta määrätty maksettavaksi korkoa eräpäivän jälkeiseltä ajalta. Korkoa on määrättävä maksettavaksi asian vireille tulosta alkaen ainoastaan vesilain 13 luvun 8 § 1 ja 2 momenteissa luetelluista tilanteista, joista nyt ei kuitenkaan ole kysymys. Näin ollen korkovaatimukset on tullut hylätä enemmälti aiheettomina.

Lunastamista koskevan ratkaisun perustelut

Vesistötoimikunnan 6.9.1943 antamasta Ruukinkosken nykyisen voimalaitoksen rakentamisluvasta ei käy ilmi silloisen luvan hakijan oikeus rakentamista varten tarvittaviin alueeseen. Koskienergia Oy ei ole esittänyt mainitun rakentamisluvan lisäksi muuta selvitystä oikeudesta asiakirjoissa Revonlahden osakaskunnalle kuuluviksi merkittyihin pato- ja voimalaitosalueisiin. Vesilain 3 luvun 4 §:n 3 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksenä on oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Tämän vuoksi aluehallintovirasto pitää käyttöoikeutta osakaskunnan pato- ja voimalaitosalueeseen hakijalle välttämättömänä vesitalousluvan saamiseksi.

Aluehallintovirasto on hyväksynyt lunastusvaatimukseksi tulkittavan, alueen käyttöä koskevan osakaskunnan vaatimuksen. Padon- ja voimalaitoksen rakentaminen aiheuttaa huomattavaa pysyvää haittaa yhteisen alueen käyttämiselle.

Lunastettavaksi määrätty alue on kiinteistötietojärjestelmän mukainen yhteinen vesialue, johon pato- ja voimalaitosrakenteet on rakentanut voimalaitosluvan aiempi haltija eikä osakaskunta. Tämän vuoksi aluehallintovirasto määrittää lunastuskorvauksen vesialueen eikä asemakaavan mukaisen voimalaitosalueen hinnalla. Vuoden 2015 kauppahintatilastosta saatavan selvityksen mukaan vesialuekauppojen keskiarvohinta Keski-Suomessa on ollut 2 725 €/ha ja koko Suomessa 6 587 €/ha. Vuoden 2014 kauppahintatilastojen mukaan koko Suomen keskiarvohinta on ollut 5 595 €/ha. Pohjois-Pohjanmaalta ei ole tilastoituja vesialuekauppoja kumpanakaan vuonna. Saadun selvityksen perusteella ja ottaen huomioon lunastettavan alueen keskeinen sijainti ja erityinen luonne aluehallintovirasto määrää lunastuskorvauksen yhteensä 377 m²:n suuruisesta alueesta yksikkö hinnalla 1 €/m². Korvausta ei määrätä puolitoistakertaisena, koska kyse on vesialueesta.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 1 perustuu hakemussuunnitelmaan. Hakemuksen mukaan rautatiesillan kohdalla tehtävästä ylakanavan laajennustyöstä sovitaan sillan omistajan kanssa. Tällä päätöksellä ei ole myönnetty käyttöoikeutta toisen hallussa olevaan alueeseen.

Lupamääräyksessä 2 on esitetty hakemussuunnitelman mukaiset voimalaitospadon aukkomit ja kynnyskorkeudet, jotka säilytetään nykyisellään.

Lupamääräyksessä 3 on rautatiesillan ja Ahlströmintien sillan vakavuuden turvaamiseksi määräys siltojen tukemistarpeen selvittämisestä yhdessä

siltojen omistajien kanssa ja siltojen tukemisesta tarvittaessa. Aluehallintovirasto katsoo, että määräys on riittävä siltojen vakavuuden turvaamiseksi.

Lupamääräyksessä 4 on määräys työpadoista ja niiden poistosta. Työpadot tulee tehdä hakemussuunnitelman mukaisesti.

Lupamääräyksessä 5 luvan saajalle on annettu oikeus rakentaa tulvasuojelupenger Kreivinsaareen. Rakenne voidaan toteuttaa, mikäli selvitys osoittaa penkereen tarpeellisuuden tulvantorjuntaan ja pengerr voidaan toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Hakija on ilmoittanut suostumuksensa penkereen toteuttamiseen. Lisäksi Vesistötoimikunnan 6.9.1943 Ruukinkosken voimalaitoksen rakentamiseen myöntämässä luvassa on luvan saajalla ollut oikeus suojapenkereen toteuttamiseen.

Lupamääräyksessä 6 on määräys tuloputken suuaukon eteen rakennettavasta välpystä. Välppä estää isompien veden mukana kulkeutuvien kappaleiden pääsyn voimalaitoksen turbiineihin.

Lupamääräyksessä 7 on määräys padotuskorkeudesta ja padon tulva-aukkojen avaamisesta, mikäli padotuskorkeus uhkaa ylittyä. Lupamääräyksessä on Ruukinkosken luonnonuoman vesieliöstön elinolosuhteiden turvaamiseksi määräys uomaan johdettavista vähimmäisvirtaamista. Määräyksen tarkoitus on voimalaitoksen käytön aikaisten edunmenetysten ehkäiseminen ja vähentäminen.

Lupamääräyksessä 8 määrätään töiden suorittamisesta. Määräyksen tarkoitus on voimalaitoksen rakentamistöistä aiheutuvien edunmenetysten ehkäiseminen ja vähentäminen. Lupamääräys turvaa keskeytymättömän jalankulkuliikenteen Kreivinsaareen ja henkilöautoliikenteen voimalaitoksen rakennustöiden niin salliessa.

Lupamääräyksessä 9 annetaan vesilakiin perustuva määräys rakenteiden ja laitteiden suunnitelman mukaisesta kunnossapidosta.

Lupamääräyksessä 10 on määrätty Revonlahden osakaskunnalle kuuluvan vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden ja vesialueen lunastamisen korvauksista. Korvausten perusteet ilmenevät edeltä kohdasta "Vesivoiman käyttöoikeutta koskevan ratkaisun perustelut" ja "Lunastamista koskevan ratkaisun perustelut".

Lupamääräyksessä 11 määrätään edunmenettäjän aseman turvaamiseksi töistä aiheutuvien välittömästi ilmenevien edunmenetysten korvaamisesta.

Lupamääräyksissä 12–15 määrätään hankkeen vaikutusten tarkkailusta. Tarkkailumääräysten tarkoituksena on selvittää hankkeen käytönaikaiset vaikutukset ja määrätä tarkkailun perusteella tehtävistä toimenpiteistä hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien edunmenetysten korvaamiseksi. Lupamääräyksessä 15 on lisäksi määrätty kalatalouden turvaamiseksi annetun lupamääräyksen tarkistamisvelvoite. Lupaa myönnettäessä ei ole ollut käytettävissä tietoa kalojen vaeltamisesta uudessa juoksutustilanteessa eikä luvan saajan hyväksymien vahinkoja vähentävien toimenpiteiden tarpeesta tai vaikutuksista. Siikajoen keskiosa, yläosa ja alaosa on valittu Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueella kalavesidirektiivin mukaisiksi kalavedeksi ja Siikajoen pääuomassa on toteutettu mittavia kalataloudellisia kunnostustöitä lukuisilla kohteilla. Tarkistaminen on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi.

Lupamääräyksessä 16 on annettu vesilain säädökseen perustuva määräys töiden aloittamisesta ja loppuun saattamisesta.

Lupamääräyksessä 17 ja 18 on annettu määräykset tarvittavista ilmoituksista.

LAUSUNTOIHIN, MUISTUTUKSIIN JA MIELIPITEESEEN VASTAAMINEN

1. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
- ja 2. Kainuun ELY-keskus, kalatalousviranomainen

Aluehallintovirasto katsoo, että lupamääräyksen 6 mukainen vähimmäisjuoksutus $5 \text{ m}^3/\text{s}$ on ennalta arvioiden riittävä Ruukinkosken vesityksen varmistamiseksi ympärivuotisesti. Aluehallintovirasto toteaa, että käytännössä vähimmäisjuoksutus Ruukinkoskeen keskiali-virtaamatilanteessa tulee olemaan suurempi, koska voimalaitoskoneiston koneistovaurioiden välttämiseksi koneisto vaatii muutaman kuution virtaaman (hakemussuunnitelman mukaan $4\text{--}8 \text{ m}^3/\text{s}$).

Lupamääräyksessä 7 on myös otettu huomioon vaatimus hakijan kustannuksella mahdollisesti tehtävistä muutoksista pohjapatoon. Lupaviranomainen voi antaa määräyksiä pohjapadon muuttamisesta, hallinnasta ja kunnossapidosta asiaa koskevan vesitalouslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Lupamääräyksessä 15 on otettu huomioon 1) vaatimus luonnonuoman vesieliöstön turvaamiseksi muokkaamalla Ruukinkosken luonnonuomaa niin, että uoman vesitys toteutuu johdettavaan vesimäärään nähden vesieliöstön kannalta parhaalla tavalla, 2) vaatimus Ruukinkosken luonnonuoman alaosalla tehtävästä virtauksen osittaisesta keskittämisestä ja ohjaamisesta voimalaitoksen alle houkuttavuuden eli vesieliöstön nousumahdollisuuksien varmistamiseksi, 3) kalatalousviranomaisen vaatimus toimenpiteisiin ryhtymisestä alas laskeutuvien smolttien ohjaamiseksi Ruukinkosken luonnonuomaan ja 4) kalatalousviranomaisen ehdollinen vaatimus kalatien rakentamiseksi voimalaitoksen yhteyteen. Lisäksi on asetettu lupamääräyksen tarkistamisvelvoite.

3. Kainuun ELY-keskus, patoturvallisuusviranomainen

Aluehallintovirasto toteaa samoin kuin patoturvallisuusviranomainen, että patoturvallisuuslain mukaisesti patoturvallisuusviranomainen luokittelee padot ja hyväksyy niiden turvallisuutta koskevat tarkkailuohjelmat ennen patojen käyttöönottoa.

5. Siikajoen kunta, ympäristönsuojeluviranomainen

Voimalaitos rakennetaan samalle paikalle kuin nykyinen voimalaitos. Aluehallintovirasto katsoo, että hanke ei aiheuta merkittävää muutosta Ruukin maisemaan.

Ruukinkosken luonnonuoman vesityksen ja vesieliöstön elinolosuhteiden turvaamista koskevien vaatimusten osalta aluehallintovirasto viittaa edellä ELY-keskusten lausunnoista annettuun vastaukseen.

Ruukinkosken pohjapadon ja sen yhteydessä olevan kalatien omistaa valtio ja niiden kunnossapidosta vastaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Lupaviranomainen voi antaa määräyksiä pohjapadon muuttamisesta, hallinnasta ja kunnossapidosta asiaa koskevan vesitalouslupahakemuksen

käsittelyn yhteydessä, mutta pohjapadon omistusta koskevat kysymykset eivät kuulu lupaviranomaisen toimivaltaan eräitä lunastamisasioita lukuun ottamatta. Hankkeen vaikutusten tarkkailuista on annettu lupamääräykset 12–15. Aluehallintovirasto katsoo, että lupamääräyksillä turvataan riittävä vaikutusten seuranta eikä hakijan velvoittaminen Siikajoen vesistön yhteistarkkailuun ole tarpeen.

Siikajoen melontatapahtumaa varten Uljuan altaalla ei ole juoksutusvelvoitetta. Vattenfall Oy on vapaaehtoisesti tarvittaessa lisännyt Uljuan altaan juoksutuksella virtaamaa alapuolisessa Siikajoessa. Vähimmäisjuoksutus 5 m³/s turvaa melonnan Ruukinkosken läpi. Tapahtumaa varten on mahdollista sopia lisäjuoksutuksesta luvan saajan kanssa.

4. Siikajoen kunta ja 6. Revonlahden osakaskunta

Siikajoen kunnan ja Revonlahden osakaskunnan vaatimusten osalta aluehallinto viittaa käsittelyratkaisun, käyttöoikeusratkaisun, lunastusratkaisun ja kulukorvausratkaisun perusteluihin. Hakemus-asiakirjoihin on liitetty selvitys yhteiseen alueeseen Ruukinkoski (748-876-6-0) kuuluvasta vesivoimasta osakastiloittain. Vesivoiman osuuksista ei ole esitetty muistutuksia tämän hakemusasian käsittelyn yhteydessä. Asiassa saadun selvityksen perusteella osakaskunnan vesivoimaosuus on 642,8 kW eikä muistutuksesta ilmenevä 651,5 kW.

Kuluvaatimusten osalta aluehallintovirasto toteaa, että vesilain 11 luvun 23 §:n 1 momentissa olevan pääsäännön mukaan hakemusasiassa asianosaiset vastaavat omista kuluistaan lupaviranomaisessa. Säännöksen 2 momentin mukaan asianosaisella on oikeus saada korvaus kuluistaan, jos hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu hankkeesta korvattavaa edunmenetystä, tai jos kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä. Kuluvaatimukset on hylätty, koska lunastus- ja käyttöoikeuskorvaus on määrätty viran puolesta ja pääosin hakemuksessa esitetyllä tavalla eikä kulujen korvaamiseen ole erityistä syytä.

7. XX ja XX

Aluehallintovirasto toteaa, että muistutuksessa esitetyt vaatimukset kohdistuvat Siikajoen Kalliokoskelle, joka sijaitsee noin seitsemän kilometriä Ruukinkosken alapuolella. Hankkeella ei ole vaikutusta Kalliokosken virtaamiin eikä vedenkorkeuksiin.

8. Ruukin kyläyhdistys ry

Lupamääräys 8 turvaa kiinteiden muinaismuistojen ja muiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden säilymisen myös Kreivinsaareessa. Lupamääräyksellä varmistetaan myös työnaikaisen kulkuyhteyden säilyminen Kreivinsaareen.

Lupamääräyksen 17 mukaan rakentamisen aloittamisesta ilmoitetaan myös Ruukin kyläyhdistys ry:lle.

9. XX

XX:n mielipiteen johdosta aluehallintovirasto viittaa edeltä ilmenevään vastaukseen ELY-keskusten lausunnoista.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

PÄÄTÖKSEN MERKITSEMINEN KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄÄN

Aluehallintovirasto ilmoittaa vesilain 17 luvun 1 §:n mukaisesti asianomaiselle kirjaamisviranomaiselle tästä päätöksestä, jolla on veloitettu lunastamaan toiselle kuuluvaa kiinteää omaisuutta, lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin tehtäviä merkintöjä varten.

Vesilain 17 luvun 5 §:n mukaisesti aluehallintovirasto huolehtii tämän päätöksen merkitsemisestä kiinteistötietojärjestelmään päätöksen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki 2 luku 12 § 1 momentti 1) kohta ja 13 § 1 momentti, 3 luku 4 § 1 momentti 2) kohta ja 2–3 momentti, 5 §, 6 §, 7 § 2 momentti 1) kohta, 8 § 1 ja 2 momentti, 10 § 1 momentti 1) ja 2) kohta sekä 2 momentti, 11 § 1 ja 2 momentti, 14 §, 15 § 1 momentti, 18 §, 20 § 1 ja 2 momentti, 8 luku 2 §, 5 § 3 momentti, 11 luku 23 § 1 ja 2 momentti, 13 luku 1 § 2) kohta, 9 § 1 momentti 1) kohta, 11 § 1 ja 4 momentti, 12 § 1 momentti, 16 § 1 ja 3 momentti, 17 § 4 momentti, 17 luku 5 § 1 momentti 3) kohta ja 19 luku 19 §

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977) 29 § 1 ja 2 momentti, 30 § 1 momentti ja 44 §

Korkolaki 4 § 1 momentti

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 31 060 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksun määrittämisessä sovelletaan asian vireilletuloajankohtana voimassa ollutta maksuasetusta. Alla mainitun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) liitteenä olevan maksutaulukon mukaan voimalaitosluvan, johon ei liity yläpuolisen altaan säännöstelyä, koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 31 060 euroa.

Oikeusohje

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2016 (1524/2015) 8 § 2 momentti

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1092/2013) 8 § 2 momentti

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 (1572/2011)

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Siikajoen kunta

Siikajoen kunnan kaavoitusviranomainen

Siikajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköpostitse)

Lapin ELY-keskus, Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut (sähköpostitse)

Kainuun ELY-keskus, patoturvallisuusviranomainen (sähköpostitse)

Museovirasto (sähköpostitse)

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja lehdessä

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Siikajoen kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Päätös julkaistaan internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

Kuulutuksesta ilmoitetaan Siikajokilaakso -nimisessä lehdessä.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla. Valitus korvauksesta ei estä hankkeen aloittamista.

Riitta Riihimäki

Hannu Puranen

Heino Hirvikoski

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Riitta Riihimäki ja Hannu Puranen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Heino Hirvikoski.

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 0295 017 645 tai 0295 017 500

HH/am

Liite

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.												
Valitusoikeus	Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saat- taa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asian-omaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset. Valitusoikeus on myös saamelaiskäräjillä ja kolttien kyläkokouksella ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa säädetyn mukaisesti.												
Valitusaika	Valitusaika päättyy 30.5.2016 , jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.												
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava – aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta – valittajan nimi ja kotikunta – postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi) – miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta – mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi – perusteet, joilla muutosta vaaditaan – valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)												
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä – asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle – mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta – jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)												
Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon	Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka- ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot <table> <tr> <td>käyntiosoite:</td><td>Linnankatu 1–3</td></tr> <tr> <td>postiosoite:</td><td>PL 293, 90101 Oulu</td></tr> <tr> <td>puhelin:</td><td>vaihde 0295 017 500</td></tr> <tr> <td>telekopio:</td><td>08 - 3140 110</td></tr> <tr> <td>sähköposti:</td><td>kirjaamo.pohjois@avi.fi</td></tr> <tr> <td>aukioloaika:</td><td>klo 8–16.15</td></tr> </table>	käyntiosoite:	Linnankatu 1–3	postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu	puhelin:	vaihde 0295 017 500	telekopio:	08 - 3140 110	sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi	aukioloaika:	klo 8–16.15
käyntiosoite:	Linnankatu 1–3												
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu												
puhelin:	vaihde 0295 017 500												
telekopio:	08 - 3140 110												
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi												
aukioloaika:	klo 8–16.15												
Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.												